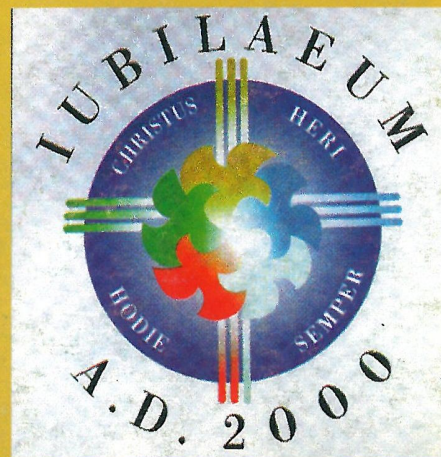

27

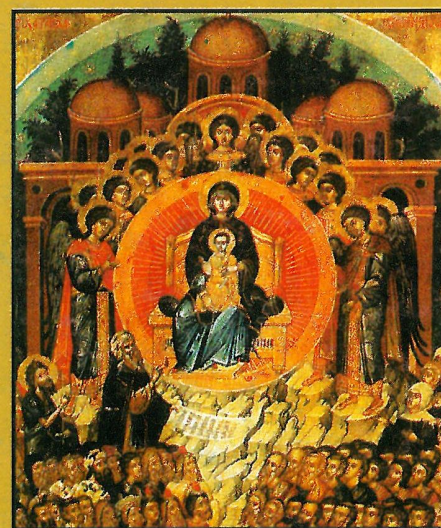
Časopis gréckokatolíckych bohoslovcov

Prameň

Číslo 1., Ročník VI., Cena 20 Sk

KONGRES V RIO DE JANEIRO

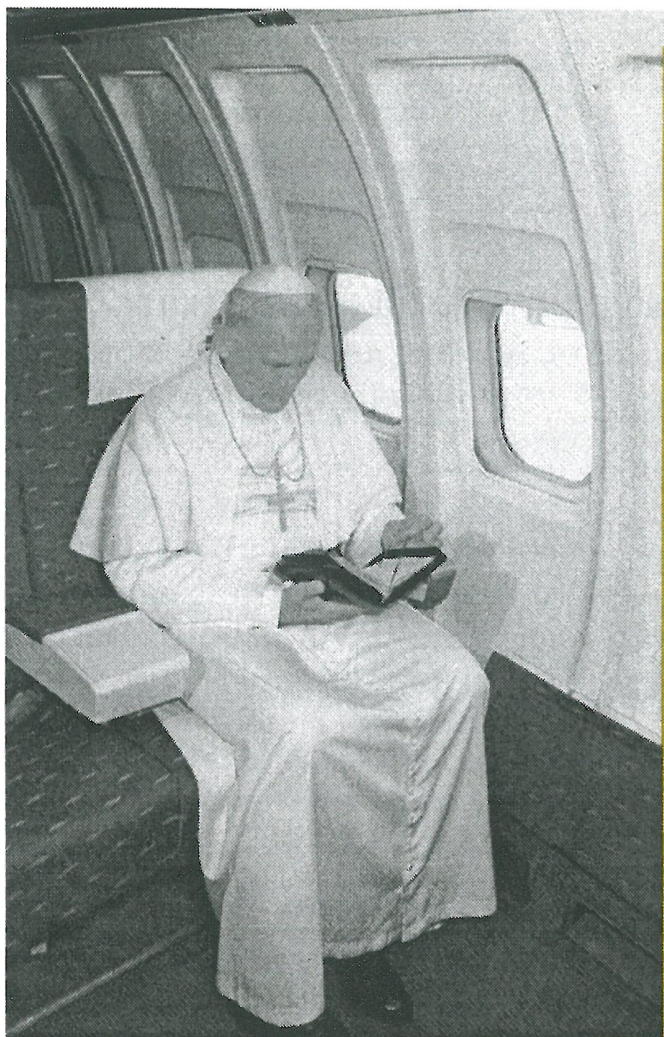
NOVÁ KNIHA - SYNAXÁR

STRETNUTIE
PÁNA

VCHOD DO CHRÁMU
BOŽIEHO HROBU V JERUZALEME

Naše osobné stretnutie s Bohom

S Bohom sa možno stretnúť všade...

Sviatok Stretnutia Pána so Simeonom upozorňuje na naše osobné stretnutie s Ježišom Kristom. Veď k viere sa dostávame postupne! Simeon zostrel hľadaním Pravdy a dostal milosť, aby v betlehemskej dieťaťi spoznal Mesiáša. Vidíme ho teda v celkom iných súradniciach ako boli po jeho smrti mnohí farizeji a zákonníci, proti ktorým Kristus vyslovuje svoje viacnásobné "Beda vám!", ktorých prirovnáva k obieleným hrobom, ktorí prichádzajú, aby ho mohli podchytiť v reči, alebo aby ho pokúšali. Šiesta hlavná pravda

nám pripomína, že bez božej milosti sa nemôžeme dostať do neba. A sv. Pavol v liste Filipanom, že dielo svojho spasenia máme konať s bážňou a chvením. Nie je vždy vinou konkrétneho človeka, ak je slabo veriacim. Nikomu by to však neposlúžilo ku cti, ak by nehľadal pravdu. Naozajstné hľadanie Pravdy je tak silnou skutočnosťou, že dokáže spasiť človeka aj bez prijatia sviatostného krstu. Je teda veľmi potrebné hľadať Pravdu a uspôsobovať sa na prijatie božích milostí. Boh ako absolútne Dobro túži rozdávať svoje dary ľuďom. Preto ľudia majú mať o Boha záujem, ako aj o podmienky, ktorými Boh podmienil obdarovávanie ľudí. Tieto podmienky sú vyjadrené aj v 10 Božích prikázaniach. Božími prikázaniami Boh viac vstupuje do hry prostredníctvom Mojžiša s izraelským národom a prostredníctvom izraelského národa s celým ľudstvom. Mnohí ľudia aj veriaci, priamo alebo v podvedomí vnímajú Božie prikázania ako čosi, čo ich obmedzuje – hlavne ak si o slobode myslia, že spočíva predovšetkým v napĺňaní rôznych potrieb. Božie prikázania nám však treba prijímať ako smerové tabule, ktoré stoja na kraji cesty do spásy a o slobode zmýšľať tak, že spočíva viac v usmerňovaní vlastných rôznych potrieb, než v ich napĺňaní. Je to skutočne veľmi veľká milosť od Boha, že ponúka spásu. Že stojí pri dverách ľudského srdca a klope. Spĺňajme všetci predpoklady k tomu, aby sme mohli byť Bohom obdarovaní! Aby sme hľadali Pravdu a tak vytvorili všetky predpoklady aj pre svoje osobné stretnutie v živote s Bohom Otcom, skrze Ježiša Krista, v Duchu Svätom.

otec Pavol Repko, prefekt nášho seminára

OBSAH

- 6 Seminárske sekundy**
Stručný prehľad dejín seminárskeho života od decembra '97 do polovice januára '98.
- 8 Liturgia po novom...**
Rozhovor s ThLic. Vojtechom Boháčom, správcom farnosti Sabinov a zároveň aj naším liturgistom na našej bohosloveckej fakulte a nielen o ňom...
- 11 Veľká štyridsiatnica v živote kresťana**
Zamyslenie o pôste.
- 13 Byzantský obrad na Slovensku v XII.-XIII. storočí**
Byzantský obrad sa uchovával aj na území, kde je dodnes. Preto tvrdenia mnohých historikov o „príchode obradu“ až v XVI. storočí nie sú vôbec opodstatnené.
- 17 Piataci**
Predstavujeme 16 kandidátov na kňazské svätenia, ktorí študujú za prešovskú eparchiu.
- 22 Rodina - Kongres v Rio**
V októbri minulého roku sme boli svedkami veľmi dôležitej udalosti v živote Cirkvi. V Rio de Janeiro sa uskutočnilo svetové stretnutie rodín so Svätým otcom Jánom Pavlom II.
- 25 Drogy**
Ponúkame vám prednášku Mudr. Anny Filipovej na aktuálnu tému, ktorá trápi už aj naše Slovensko. *(na pokračovanie)*
- 27 Nová kniha - Synaxár**
Tu sa dočítate o knihe, ktorú náš Spolok biskupa Petra Pavla Gojdiča vydáva.
- 28 Prepodobný Efrém Sýrsky**
Bol výbušný, často sa hádal, jednal bez rozmýšľania a bol bitkárom. V srdci prechovával závisť. Bol odmietavý voči chudobným ľuďom. Pochyboval o viere, ale zvlášť o Božej prozreteľnosti...
- 30 Veľké jubileum 2000**
Recept na Poznanie Boha
Tentokrát možno je skutočne pripravený práve pre vás. Skúste a ochutnajte. Isto neolutujete. Dobrú chuť.
- 33 Z vašich listov vyberáme**
Silvester v Geraltove
Nová rubrika dnes obsahuje list, ktorý sme dostali od mládeže z Geraltova.
- 34 Humor a relax**

Milí čitatelia časopisu Prameň!

V úvode by som chcel pozdraviť všetkých vás - „prameňáci“ a popriať vám do budúceho roku 1998 veľa Božích milostí, požehnaní, pohody, dobier hlavne duchovných, ale aj hmotných.

Veľmí nás teší a hlavne inšpiruje do ďalšej práce váš záujem o časopis Prameň. Svedčia o tom rôzne listy, podnety a vyplnené korešpondenčné lístky.

V redakcii došlo k rôznym interným zmenám. Zmenili sa aj niektoré veci, avízované v predchádzajúcich číslach. Dotknime sa ich konkrétne:

Z dôvodu našich skromných finančných podmienok nemôžeme praktizovať odosielanie čísel poštou. No vynasnažíme sa, aby ste požadované čísla časopisu Prameň dostali osobne. Ide tu konkrétne o Janu Štefanovú z Košíc, Máriu Korausovú zo Žiliny a Jozefa Kizáka z Košíc. Dostali sme aj konkrétny podnet, aby sa začali opäť uverejňovať piesne tak, ako tomu bolo v roku 1995. Za podnet ďakujeme, začneme ho realizovať od nasledujúceho čísla.

Redakcia veľmi pekne ďakuje mládeži z Geraltova, ktorá nám poslala zážitky a fotografie zo svojho silvestrovského večera. Veľmí nás potešil. Tým by sme chceli inšpirovať aj iných. Deľte sa s nami o svoje zážitky!

Prosíme o ospravedlnenie za chybu, ktorá sa stala pri tlači obálky (do tlače bola daná ešte v minulom kalendárnom roku), a preto uvedená cena - **20 Sk** je nesprávna. Aktuálna cena za toto i ďalšie čísla v roku 1998 je - **15 Sk**.

Ďalej by som sa chcel v mene svojom a v mene celej redakcie srdečne poďakovať o. Mgr. Jurajovi Gradošovi za činnosť, ktorú po celých 5 rokov vyvíjal pre náš časopis.

Veľmi sa ospravedlňujeme za tieto zmeny a nedostatky, no dúfame, že vám nevezmú chuť do čítania nášho a zároveň i vášho časopisu. Veríme, že i naďalej nám budete posilať svoje podnety, nápady, či listy. Verte, budú nás tešiť a motivovať.

šéfredaktor

SEMINÁRSKE SEKUNDY

Hlavní aktéri nášho večierku.

Mikulášsky večierok.

Medzi jednu z najkrajších udalostí nášho pobytu v seminári nepochybne patrí mikulášsky večierok. Tento rok sme ho oslávili v piatok 5.12.1997 a po prvýkrát v jeho histórii aj s účasťou prešovského biskupa Mons. Jána Hirku, spolu s generálnym vikárom Mons. Jánom

Mikuláš v nemocnici.

Gajdošom a tajomníkom biskupského úradu o. Andrejom Rusnákom. Biskupa Mikuláša, ktorý už v ten deň stihol navštíviť chorých v blízkej nemocnici a tiež uskutočniť neoficiálnu kolegiálnu návštevu biskupského úradu v Prešove sme v netrpezlivom očakávaní zastihli už na zastávke MHD a v krátkom sprievode odprevadili k nám, do seminára. Celý program privítania a zabávania mali

na starosti bratia tretiaci a musíme uznať, že sa ho ujali vynikajúco. V programe, v ktorom vystúpili aj bohoslovci iných ročníkov, sme mohli vidieť niekedy až profesionálne výkony z herectva, či prednesu poézie. Všetko to bolo poprepletané rôznymi druhmi humoru. V neposlednom rade k výbornej nálade prispel aj krátky koncert veľmi zaujímavej rockovej skupiny "Trim še plota". Atmosféru rozdávania sa dovŕšil ten najpovolanejší, biskup z Myry, ktorý nám v závere večera rozdal darčeky. "Nášho" biskupa Mikuláša ste mohli dokonca počuť aj vy a to ak ste v pondelok (8.12.) doobeda počúvali rádio Flash, alebo ho stretnúť živého v prešovských uliciach.

Detský domov.

Po úspechu mikulášskeho večierka sme vyhoveľi žiadosti otca biskupa Jána, aby sme ho predviedli aj deťom v Detskom domove

Asi takto sme sa zabávali...

v Hostoviciach a tak im skrášlili jeden decembrový večer. Dňa 11. 12. sme v počte 40 mužov po obede vyrazili. V Hostoviciach sme sa spolu s deťmi z Detského domova a veriacimi obce zúčastnili na archijerejskej svätej liturgii, ktorú slúžil otec biskup Ján. Po liturgii sme sa s deťmi podelili o náš mikulášsky program a biskup Mikuláš im odovzdal darčeky. Aj keď sme sa vrátili trochu unavení, stálo to zato.

Zbor v meste.

Dňa 10. 12. 1997 sme sa zapojili do série vianočných koncertov v centre Prešova. Aj keď nám počasie veľmi neprialo, náš zbor sv. Romana Sladkopevca sa predstavil súborom skladieb, s ktorými vhodne zapadol do zmyslu celého podujatia a prispel ku krajším Vianociam v "našom" meste.

V podobnom duchu sa niesol aj náš nedeľný program v Domove dôchodcov, kde sme vystúpili 14. 12. 1997. Začali sme sakrálnym spevom, ale postupne sa náš repertoár prirodzeným spôsobom zmenil a v závere sme si za doprovodu akordeóna z chuti zaspievali, či zatancovali.

Nepočujúci.

Peknou tradíciou nášho seminára je aj úzky kontakt skupiny bohoslovcov s deťmi zo Základnej školy pre nepočujúcich. Popri stálych nedeľných sv. omšiach, ktoré sa tlmočia do posunkovej reči, im pripravujeme aj krátke pásma k rôznym cirkevným sviatkom. V predvianočnom čase sme si nacvičili a 18. 12. aj predviedli pás-

mo pod názvom "Živý Betlehem". Predstavenie pozostávajúce z dvanástich scén, na ktorom sme neúčinkovali len my, ale aj deti zo ZŠ, malo v prvom rade priblížiť narodenie Ježiša. Kristovým narodením sa však tento príbeh neskončil, pretože ako bolo zdôraznené aj v závere predstavenia, Ježiš Kristus prišiel na svet z Otcovej lásky, aby nás spasil.

Duchovná obnova.

Večierňou 12. 12. 1997 sa v seminári začala ďalšia duchovná obnova. Nasledujúci deň sme spolu so špirituálom o. Petrom Sabolom v tichu modlitby so Svätým Písmom rozjímali o náročnom rozhodnutí pre celibát alebo manželstvo. Dôležité však je, aby sme sa v prvom rade rozhodli pre Krista a potom mu neustále vzdávali vďaky.

Vianočné prázdniny.

V piatok 19. 12. 1997 sme už od ranných hodín opúšťali brány seminára a odchádzali na Vianočné prázdniny domov. V radosti narodenia Ježiša Krista sme prežili Vianoce, o týždeň neskôr Nový rok a 7. 1. 1998 sme už boli späť v seminári, aby sa nám o deň neskôr mohlo začať skúškové obdobie zimného semestra.

Duchovná obnova.

Prvá duchovná obnova v novom roku sa uskutočnila 10. 1. a jej hlavnou myšlienkou bol hriech. Sila hriechu je veľká, veď zabila Ježiša - Boha. Jeho pôsobenie sa síce nedá úplne zničiť, ale môžeme ho na chvíľu zastaviť. Je dôležité, aby sme sa zbavili sympatií s hriechom.

SEMINÁRSKE SEKUNDY

Hlavní aktéri nášho večierku.

Mikulášsky večierok.

Medzi jednu z najkrajších udalostí nášho pobytu v seminári nepochybne patrí mikulášsky večierok. Tento rok sme ho oslávili v piatok 5.12.1997 a po prvýkrát v jeho histórii aj s účasťou prešovského biskupa Mons. Jána Hirku, spolu s generálnym vikárom Mons. Jánom

Mikuláš v nemocnici.

Gajdošom a tajomníkom biskupského úradu o. Andrejom Rusnákom. Biskupa Mikuláša, ktorý už v ten deň stihol navštíviť chorých v blízkej nemocnici a tiež uskutočniť neoficiálnu kolegiálnu návštevu biskupského úradu v Prešove sme v netrpezlivom očakávaní zastihli už na zastávke MHD a v krátkom sprievode odprevadili k nám, do seminára. Celý program privítania a zabávania mali

na starosti bratia tretiaci a musíme uznať, že sa ho ujali vynikajúco. V programe, v ktorom vystúpili aj bohoslovci iných ročníkov, sme mohli vidieť niekedy až profesionálne výkony z herectva, či prednesu poézie. Všetko to bolo poprepletané rôznymi druhmi humoru. V neposlednom rade k výbornej nálade prispel aj krátky koncert veľmi zaujímavej rockovej skupiny "Trim še plota". Atmosféru rozdávania sa dovŕšil ten najpovolanejší, biskup z Myry, ktorý nám v závere večera rozdal darčeky. "Nášho" biskupa Mikuláša ste mohli dokonca počuť aj vy a to ak ste v pondelok (8.12.) doobeda počúvali rádio Flash, alebo ho stretnúť živého v prešovských uliciach.

Detský domov.

Po úspechu mikulášskeho večierka sme vyhoveľi žiadosti otca biskupa Jána, aby sme ho predviedli aj deťom v Detskom domove

Asi takto sme sa zabávali...

v Hostoviciach a tak im skrášlili jeden decembrový večer. Dňa 11. 12. sme v počte 40 mužov po obede vyrazili. V Hostoviciach sme sa spolu s deťmi z Detského domova a veriacimi obce zúčastnili na archijerejskej svätej liturgii, ktorú slúžil otec biskup Ján. Po liturgii sme sa s deťmi podelili o náš mikulášsky program a biskup Mikuláš im odovzdal darčeky. Aj keď sme sa vrátili trochu unavení, stálo to zato.

Zbor v meste.

Dňa 10. 12. 1997 sme sa zapojili do série vianočných koncertov v centre Prešova. Aj keď nám počasie veľmi neprialo, náš zbor sv. Romana Sladkopevca sa predstavil súborom skladieb, s ktorými vhodne zapadol do zmyslu celého podujatia a prispel ku krajším Vianociam v "našom" meste.

V podobnom duchu sa niesol aj náš nedeľný program v Domove dôchodcov, kde sme vystúpili 14. 12. 1997. Začali sme sakrálnym spevom, ale postupne sa náš repertoár prirodzeným spôsobom zmenil a v závere sme si za doprovodu akordeóna z chuti zaspievali, či zatancovali.

Nepočujúci.

Peknou tradíciou nášho seminára je aj úzky kontakt skupiny bohoslovcov s deťmi zo Základnej školy pre nepočujúcich. Popri stálych nedeľných sv. omšiach, ktoré sa tlmočia do posunkovej reči, im pripravujeme aj krátke pásma k rôznym cirkevným sviatkom. V predvianočnom čase sme si nacvičili a 18. 12. aj predviedli pás-

mo pod názvom "Živý Betlehem". Predstavenie pozostávajúce z dvanástich scén, na ktorom sme neúčinkovali len my, ale aj deti zo ZŠ, malo v prvom rade priblížiť narodenie Ježiša. Kristovým narodením sa však tento príbeh neskončil, pretože ako bolo zdôraznené aj v závere predstavenia, Ježiš Kristus prišiel na svet z Otcovej lásky, aby nás spasil.

Duchovná obnova.

Večierňou 12. 12. 1997 sa v seminári začala ďalšia duchovná obnova. Nasledujúci deň sme spolu so špirituálom o. Petrom Sabolom v tichu modlitby so Svätým Písmom rozjímali o náročnom rozhodnutí pre celibát alebo manželstvo. Dôležité však je, aby sme sa v prvom rade rozhodli pre Krista a potom mu neustále vzdávali vďaky.

Vianočné prázdniny.

V piatok 19. 12. 1997 sme už od ranných hodín opúšťali brány seminára a odchádzali na Vianočné prázdniny domov. V radosť narodenia Ježiša Krista sme prežili Vianoce, o týždeň neskôr Nový rok a 7. 1. 1998 sme už boli späť v seminári, aby sa nám o deň neskôr mohlo začať skúškové obdobie zimného semestra.

Duchovná obnova.

Prvá duchovná obnova v novom roku sa uskutočnila 10. 1. a jej hlavnou myšlienkou bol hriech. Sila hriechu je veľká, veď zabila Ježiša - Boha. Jeho pôsobenie sa síce nedá úplne zničiť, ale môžeme ho na chvíľu zastaviť. Je dôležité, aby sme sa zbavili sympatií s hriechom.

Liturgia po novom...

ROZHOVOR S THLIC. V. BOHÁČOM

V tomto prvom čísle roka 1998 vám prinášame rozhovor, ktorý sa týka aktuálnej témy blížiaceho sa obdobia – uvedenia nového prekladu slovenskej liturgie do praxe. Keďže otázok na to je mnoho, požiadali sme o rozhovor jedného z najpovolanejších, člena Liturgickej komisie prešovskej eparchie – **ThLic. Vojtecha Boháča**, ktorý je správcom farnosti Sabinov a vyučuje liturgické predmety na Gréckokatolíckej bohosloveckej fakulte PU v Prešove.

otec Vojtech Boháč pri slúžení sv. Liturgie

1. Ste pedagógom na GKBF PU v Prešove. Vyučujete tu liturgické predmety. Mohli by ste nás bližšie oboznámiť o aké predmety ide, čo je ich obsahom a v ktorých ročníkoch vyučujete?

Vyučujem liturgiku, rítus a liturgický spev. **Liturgika** je veda o liturgii. Podáva jej súčasný priebeh a štruktúru. K lepšiemu pochopeniu súčasného stavu obradov podáva pohľad aj na jej historický vývoj. **Rítus** – obradoslovie – je náuka, ako prakticky vykonávať jednotlivé liturgické úkony. **Liturgický spev** je praktický nácvik ako jednotlivé liturgické úkony má kňaz správne spievať, keďže v byzantskom obrade sa všetky liturgické úkony spievajú, ako kňaz, tak i veriaci. Tieto predmety vyučujem v I., II. a III. ročníku.

2. Koncom roka ste úspešne obhájili licenciát. Čo sa skrýva pod skratkou ThLic. vo Vašom prípade, teda kde ste tieto štúdiá absolvovali, čoho sa týkali a akým spôsobom?

Licentiatatus Sacrae Theologiae je plné znenie skratky ThLic. Je druhý stupeň akademickej hodnosti /po Mgr./ a oprávňuje ku konaniu prednášok na teologickej

fakulte. Získal som ho po štúdiách na Rím. kat. CMBF UK v Bratislave, kde som teológiu aj absolvoval. Prvý stupeň štúdia sa nazýva "špecializácia" a uzatvára sa akademickým stupňom ThLic. Počas prvého stupňa sa vykonávajú skúšky z biblických vied, čo zahŕňa aj jazyky Biblie, z kánonického práva a histórie. Z praktickej morálky je písomná skúška. Po vykonaní predpísaných skúšok a seminárov sa predkladá licenciátska práca na tému schválenú vedeckou radou. Témou mojej práce bola osobnosť profesora ThDr. Mikuláša Rusnáka, kňaza prešovského biskupstva, pôsobiaceho v službe biskupstva v rôznych službách až po úrad generálneho vikára, ako aj vedca nevšedných kvalít so 191 zväzkami vlastného diela, profesora dogmatiky v Prešove a Bratislave. V rámci špecializácie som bral zreteľ zvlášť na jeho liturgické dielo. Práca má názov "Život a dielo ThDr. Mikuláša Rusnáka so zvláštnym zreteľom na jeho liturgické dielo", ktoré som obhájil.

3. Ste členom liturgickej komisie prešovského biskupstva. Mohli by ste nám priblížiť, aká je náplň činnosti tejto komisie?

V súčasnosti prvoradou úlohou liturgickej komisie je preklad potrebných liturgických kníh do živého jazyka. Okrem toho liturgická komisia má na starosti všetky aktivity, ktoré súvisia s uvádzaním požiadaviek Sv. stolca aj miestneho biskupa do liturgickej praxe v eparchii. Podáva vysvetlenie k rôznym interpretáciám nejasných miest v rubrikách, má sa starať o presné a správne slávenie v eparchii pod vedením biskupa, organizuje liturgické dni a čakajú na ňu iné činnosti.

4. Od februára sa majú v eparchii a exarcháte začať slúžiť nové preklady sv. liturgií. Názory na to sú rôzne. Preto by

sme boli radi, keby ste nás oboznámili, o aké zmeny ide?

Presahuje rámec tohto rozhovoru vymenovať všetky zmeny. 21. januára 1998 bude v Prešove liturgický deň, kde sa kňazi oboznámia s týmito danými požiadavkami a verím, že aj bohoslovci. K chápaniu požiadaviek daných Sv. stolcom treba poznať a osvojiť si dokumenty Cirkvi, mimoriadne dôležité pre správnu orientáciu, chápanie a osvojenie si ducha liturgie: Dekrét o Východných katolíckych cirkvách, Kánonické právo Východných katolíckych cirkví /CCEO/, Inštrukciu na aplikáciu predpisov CCEO v liturgii, Orientale Lumen Jána Pavla II. Sú to autentické podklady na vytvorenie si správneho názvu.

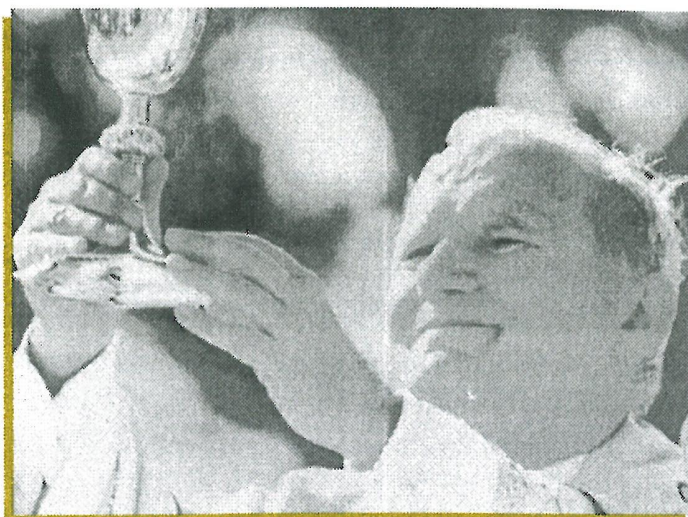
5. Prečo sa Cirkev rozhodla pre tieto úpravy slúženia sv. liturgií? Ide iba o liturgické alebo aj o jazykové zmeny? V čom spočívajú? Bude sa líšiť liturgia každodenná od nedeľnej, resp. sviatočnej?

Zrejme preto, aby prehĺbili proces

Kaplnka nášho seminára

lepšieho chápania seba samých – vlastnú identitu. Ide ako o jazykové prvky, tak aj o obnovenie prvkov, ktoré v liturgii sú, ale v súčasnosti sa neuplatňovali – napr. vykrajovanie častíc – najmä baránka na proskomídiu, tretia antifóna, prednášanie niektorých jekténíí, "znovu nahlas" a iné. Jazykové zmeny si vyžiadal vývoj jazyka, ako aj požiadavka spresniť, verejnejšie a krajšie vyjadriť bohoslužobné texty. Každodenné a nedeľné liturgie sa od seba nebudú odlišovať svojou štruktúrou, len menlivými časťami.

„Tvoje z Tvojho Tebe prinášame...“

6. Mnohí sa obávajú týchto zmien, tvrdia, že liturgia sa zbytočne predlži, ľudia to ťažko budú prijímať a pod. ...

Ako ich prijmeme my, kňazi, aj vnútorne – a to je podstatné – tak dokážeme naladiť veriacich. Máme katechizovať seba, už spomínanými dokumentmi /to je proces/, a to isté ponúknuť veriacim – vysvetľovať, oboznamovať, precvičovať, povzbudzovať, učiť chápať, vtedy to nebude až tak ťažké, aspoň pre veľkú väčšinu. Ak sa naučí spoločenstvo správne a rytmicky texty spievať, liturgia bude mať primerané trvanie.

7. Keďže v slovenskej liturgii budú pozmenené texty, pravdepodobne to ovplyvní aj nápevy. Pripravuje sa v najbližšej dobe vydanie slovenského Irmologiona?

Irmologion sa môže vydať až po vydaní Zborníka. Prípravné práce prebiehajú. Súčasne s uvedením nového prekladu do

života sa vydajú nápevy pre slovenské texty.

8. Prejdime teraz späť k Vašej profesii kňaza – liturgistu. Aká modlitba, resp. liturgické slávenie je Vášmu srdcu najbližšie a prečo?

Svätá liturgia Vopred posvätených darov. Pre nevšednú eucharistickú poklonu, úctu a opätovné prežívanie upokorenia sa pred Ježišom Kristom vydaným aj navonok vo veľkých metániách, kde slúžiaci prežíva naplno slová: "Pán prišiel spasiť hriešnikov, z ktorých prvý som ja."

9. Čo by ste chceli na záver odkázať našim čitateľom?

Nikto nie je pánom liturgie, ale jej služobníkom. Preto je povinný vykonať všetko tak, ako je v liturgickom predpise. Ten nás ako celok učí, že v liturgii nie je niečo, ale Nieкто.

Za rozhovor ďakuje br. Miroslav Macko

„Svätá liturgia je miesto, na ktorom sa ohlasuje a adoruje a kde sa prejavuje spoločenstvo a bratstvo medzi veriacimi.“

(Z inštrukcie na aplikáciu bohoslužobných predpisov CCEO)

Veľká štyridsiatnica v živote kresťana

Každá významná udalosť predpokladá dôkladnú prípravu. Čím väčší a slávnostnejší charakter má udalosť, tým dôkladnejšie a usilovnejšie sa na ňu pripravujeme. Pre kresťanov je najdôležitejšou udalosťou ich vykúpenie, ktoré si slávnostne sprítomňujú sviatkami Veľkej noci – Svetlého vzkriesenia nášho Spasiteľa, Ježiša Krista. Je len prirodzené, že sa na tieto sviatky kresťania dôkladne pripravujú.

Toto obdobie prípravy sa nazýva Veľký pôst - Veľká štyridsiatnica. Pôstny čas ako bezprostredná príprava na sviatky Vzkriesenia je časom milosti a spásy, časom pokánia a vnútornej premeny. Jeho trvanie sa ustálilo v Cirkvi na štyridsať dní. Je to symbolické číslo a stretávame sa s ním na viacerých miestach Písma. 40 dní a nocí pršal dážď za Noema, aby bol zničený hriech bezbožného ľudu, ktorý zahynul vo vodách potopy. 40 rokov nechal Boh Izraelitov blúdiť po púšti, aby prejdúc touto ťažkou skúškou mohli očistení zaujať zaslúbenú zem. 40 dní a nocí zotrval Mojžiš na Sinaji, kde dostal od Pána zákon. Napokon sa náš Spasiteľ pred svojim verejným vystúpením utiahol na púšť, kde sa 40 dní postil. Práve preto, podľa vzoru božského Majstra kresťania zachovávajú štyridsaťdenný pôst, aby ho potom mohli dôstojne osláviť ako víťaza nad smrťou.

Ako bolo vyššie spomenuté, ide o čas duchovnej premeny. Východní otcovia si toho boli dobre vedomí a so zameraním na pôst napísali mnohé komentáre. Spomeniem napr. sv. Bazila Veľkého, ktorý hovorí: "Pôst zaháňa pokušenie, nabáda k zbožnosti, robí ťa priateľom rozvážnosti, vedie k zachovávaní čistoty. Pôst je matka zdravia, vychovávateľ

mládeže, okrasa staroby, dobrý spolucestujúci.

Podobne o pôste uvažuje aj sv. Ján Zlatoústý hovoriac: "Keď terajší pôst prežijeme s takou horlivosťou, že celý týždeň nebudeme preklínať, ďalší týždeň premôžeme hnev a ďalší vykoreníme ohováranie, vtedy pomaly dosiahneme základ čností. Keď niekto povie, že sa postil celých štyridsať dní, ty odpovedz: Ja som mal nepriateľa a zmieril som sa, mal som zlozvyk hnevu a odložil som ho. Na inom mieste spomína: "Keď sa postíme od

jedenia a pitia, to po štyridsiatich dňoch skončí. Ale keď sa zároveň vyvarujeme hriechu a zdržujeme sa zlovykov, potom telesný pôst skončí, ale ostatné trvá ďalej a budeme mať z neho úžitok."

V každom prípade úmysel, s akým sa pôst koná, musí vychádzať zo srdca a lásky k Bohu. V opačnom prípade sa dá hovoriť len o pokrytectve a farizejstve. Cirkev nás pred týmto varuje, keď ešte pred začatím štyridsiatnice nám predkladá na čítanie podobenstvo o mýtnikovi a farizejovi. Farizej sa v podobenstve modlil a chválil: "Postím sa dva razy do týždňa, dávam desiatky zo všetkého, čo mám. "Pre mýtnika bol pôst možno cudzím pojmom, hovoril iba: "Bože, buď milostivý mne hriešnemu." A práve pre túto pokoru Ježiš o ňom vyhlásil: "Tento odišiel domov ospravedlnený, a nie tamten."

Kajúci ráz pôstu, ktorý vychádza zo

srdca sa navonok prejavuje v omnoho strohejšom požívaní jedla, v liturgickom slávení sa používa rúcho bordovej farby, veriaci robia v cirkvi veľké poklony, ktoré sú špecifické pre pôstnu dobu, pričom sa modlia modlitbu sv. Efréma Sýrskeho, ktorá patrí medzi najkrajšie modlitby kresťanského Východu:

Pane a Vládca môjho života, zažeň odo mňa ducha lenivosti, nedbalosti, lakomstva a prázdnych rečí.

Udeľ mne, svojmu nehodnému služobníkovi, ducha čistoty, pokory, trpezlivosti a lásky.

Áno, Pane a Vládca, daj, aby som poznal svoje hriechy a neodsudzoval svojho brata, lebo ty si zvelebený na veky vekov. Amen.

brat Marek Durlák

Múdry lekár

Istý človek neustále odkladal svoju spoveď na neskôr. Jedného dňa však ochorel a nejaký kresťanský lekár mu chcel dať užitočné ponaučenie.

Po rannej vizite nenechal na stole lieky a chcel odísť. Pacient sa lekára pýtal, kedy dostane lieky.

"Možno o mesiac," znela odpoveď.

"Ako to! Veď bez liekov môžem zomrieť," vykrikol vystrašený pacient.

"No dobre ... Tak začneme od budúceho týždňa," na to lekár.

"Pán doktor," protestoval chorý, "veď ja sa vôbec nemusím dožiť konca týždňa."

"Keď sa teda budete cítiť veľmi zle, vezmite si lieky zajtra."

"A nebolo by možné, aby som začala brať lieky už dnes?" prosil pacient

"Vidíte? Tak je to aj so svätou spoveďou. Nesmiete ju odkladať, pretože zajtrajšieho dňa sa nemusíte dožiť," vysvetlil mu s úsmevom lekár...

Byzantský obrad na Slovensku v XII.-XIII. storočí.

Kríž z Veľkej Mače.

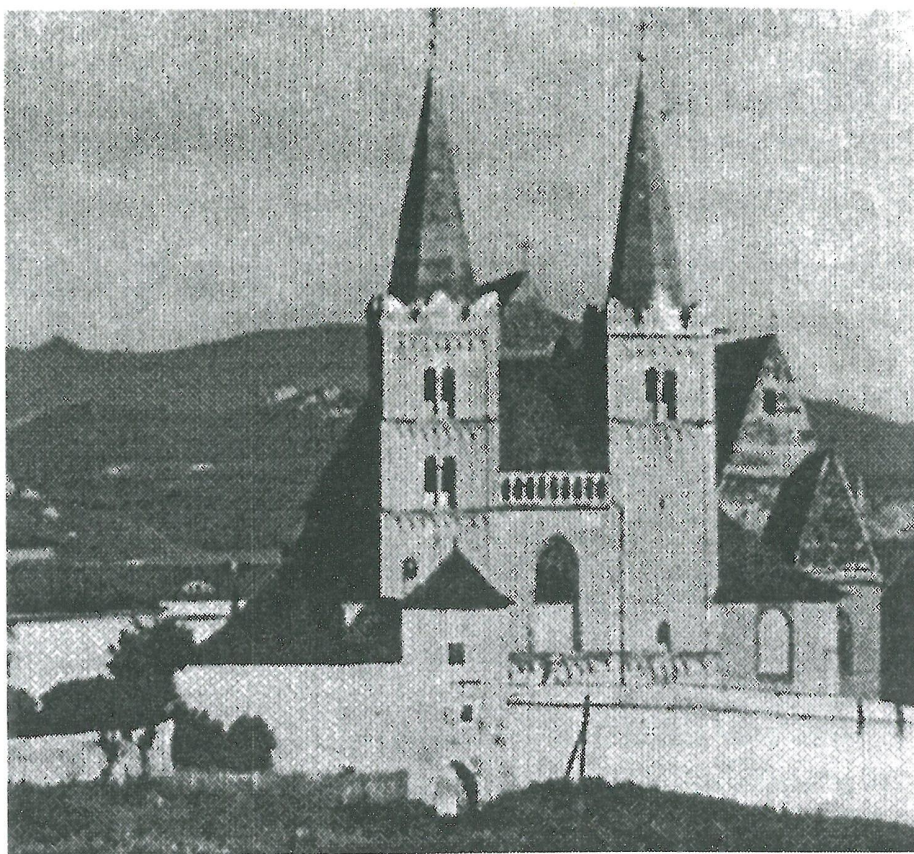
Byzantský obrad sa uchovával aj na území, kde je dodnes. Preto tvrdenia mnohých historikov o „príchode obradu“ až v XVI. storočí nie sú vôbec opodstatnené.

Už v roku 1111 je bezpečne dosvedčené sedmohradské biskupstvo v Alba Julii, ktoré pravdepodobne založil v prvej polovici XI. storočia sv. Štefan I.. Podobne aj Ladislav I. založil biskupstvo vo Varadíne. Počas XII. storočia sa tu objavujú aj „ruskí Slovania“, ktorí sa tu trvale usídľujú.

Je zaujímavé, že v roku 1184 sa bicharské biskupstvo nazýva v súpise príjmov kráľa Belu III. (1172-1196) a jednotlivých biskupstiev aj ruským biskupstvom. Nejde pravdepodobne o biskupstvo pravoslávne, ale o biskupstvo osídlené „ruským“ etnikom. Ale tam, kde sú veriaci, sú aj kňazi, teda živé spoločenstvo Cirkvi. Toto osídlenie sa dá datovať ešte do skoršieho obdobia. V roku 1031 sa vojvodca Imrich, podobne ako aj iní vojvodcovia, po dobytí tejto provincie menuje „ruským vojvodom“. To vyplýva z polohy, že hraničné vojvodstvo má názov podľa susedného etnika. Podobne názvy na Morave: Uherský Brod, Uherské Hradišče a pod. neznamenaajú, že tam bývali Uhri, ale že to boli pevnosti proti prenikaniu Uhrov. Zaujímavý archeologický doklad o vplyvu Kyjevskej Rusi na územie Slovenska sa našiel na prikostolnom cintoríne v Trebišove. Sú to závesné krížiky z XII. - XIII. storočia.

V roku 1198 vzniká Spišská Kapitula latinského obradu, čo má dôležitý význam pre uchovanie vzťahov s Rímom. Je možné, že táto kapitula tu vznikla na základe už tu existujúcej východnej cirkevno-správnej jednotky. Možno preto mali spišskí prepošti lomený kríž vo svojom erbe. Podľa Dr. Miškoviča v klenotnici Spišskej Kapituly opatrujú východnú biskupskú mitru. Pápež Bonifác IX. v roku 1402 zaznamenáva, že Spišská Kapitula je teraz cirkvou kapitulnou, ale predtým bola cirkvou episkopálnou - "Hodie ecclesia colegiata olim cathedratica.". V XIII. storočí sa tu spomínajú dvaja prepošti "graeci ritus". V roku 1288 je to zmienka o biskupovi Jakubovi z Farkašoviec a v roku 1293 o prepoštovi Lukášovi. Ešte pred nimi prepošt Mothner vo svojom testamente z roku 1273 odovzdáva vinicu kňazom, ktorí v procesionálnej kaplnke každú sobotu po večerách mali povinnosť spievať Zdravas, Mária alebo Raduj sa, Bohorodička.

Podľa Štefana Šmálika sa v spišskej katedrále od

Spišská Kapitula

pradávná konal odpust 14. februára na Valenta. Konal sa pôvodne v kaplnke sv. Valenta, ktorú dal roku 1781 prvý spišský biskup Karol Salzbeck odstrániť. Táto kaplnka pôvodne nebola zasvätená sv. Valentovi, ale Panne Márii "procesionálnej" a bola staršia ako katedrála, čo zaznamenáva Hradzsky: "Intia... Capituli... de monte Scepusio." (porov. Hradzsky, Spišské podhradie 1901, str. 173-176). V tejto súvislosti je zaujímavý fakt, že 14. február vo východnom obrade bol do roku 542 zasvätený sviatku Stretnutiu Pána, ktorý má úzky vzťah k Bohorodičke, ktorá putuje do Jeruzalema, aby vykonala obrad očistenia." Latinským biskupstvom sa Spišská Kapitula stala v roku 1776.

Zaujímavý je tiež nález Spišských cyrilských zlomkov z XII.-XIII. storočia. Inou lokalitou na Spiši, kde sa predpokladá pokračovanie východného cyrilometodského obradu je Štiavnik, kde cisterciáti postavili svoj kláštor na základoch staršieho benediktínskeho alebo baziliánskeho kláštora.

V tejto súvislosti je zaujímavý nedávny nález cyrilských Ostrožnických pergamenových zlomkov minej v obci Otrožnica v Sninskom okrese, ktoré vznikli v XI.-XII. storočí. Ide o text s kánonom na počesť sv. Demetra Solúnskeho. Z týchto liturgických pamiatok treba ešte spomenúť dva pergamenové listy chorvátsko-hlaholského pôvodu (XIII.-XIV. stor.) z Hlohovca, Svätoantonovský glagolský dvojlist z obce Báč, Cyrilské zlomky Skutkov apoštolských a Cyrilské zlomky evanjelia sv. Jána v Univerzitnej knižnici v Bratislave.

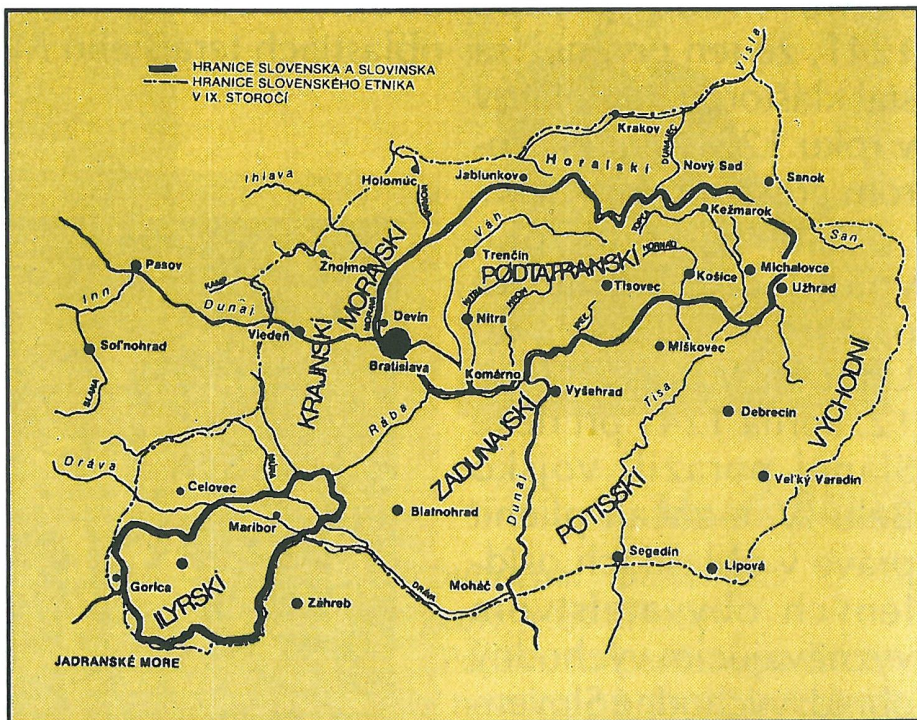
16. apríla 1204 ponúka pápež Inocent III., vlastným menom Lothar zo Segni (Narodil sa okolo rokov 1060/61, za pápeža bol zvolený 8. januára 1198 a zomrel 16. júla 1216), uhorskému kráľovi Imrichovi (1196-1206) zriadenie východného byzantského biskupstva. Ešte tohto roku križiaci obsadili Carihrad a následne všetky chrámy premenili na latinské. Vytvorili Východné latinské cisárstvo napriek ostremu protestu pápeža Inocenta III. Následkom

tohto aktu sa stal odklon Kijevskej Rusi od Ríma. 14. septembra tohto istého roku Inocent III. v liste Imrichovi konštatuje, že v Uhorsku na jeden latinský kláštor pripadá veľa gréckych monastierov: “Quia ... vero nec novum est, nec absurdum, ut in Regno tuo diversarum Nationum Conventus juxta Ritum graeco Catholicum uni Domino, sub regulari habitu famulentur, licet unum sit ibi latinorum Coenobioum, quum tamen ibidem sint multa Graecorum...”.

V roku 1207, kedy bola likvidovaná Byzantská ríša križiakmi, vyčíta pápež Inocent III. uhorskému kráľovi Ondrejovi II., že oveľa viac dbá na výstavbu gréckych kláštorov a zanedbáva kláštory latinské.

12. novembra 1215 sa IV. lateránsky snem postavil proti zrušeniu východného obradu. Ale ani toto rozhodnutie už nezachránilo plné odtrhnutie sa Ruska a ruskej cirkvi od jednoty s Rímom, ktoré bolo motivované počínaním si križiakov a latinského kléru v Byzancii. Latinské cisárstvo bolo zrušené v roku 1261.

V rokoch 1216 a 1218 potvrdzuje v svojich listoch pápež Honórius III. prevahu východného

Mapa slovenského etnika v 9. storočí

obradu v Uhorsku. V roku 1232 posíla pápež Gregor IX., vlastným menom Hugo (Ugolino) zo Segni (Narodil sa okolo roku 1170 v Anagni. Za pápeža bol zvolený 19. marca 1227 a zomrel 22. augusta 1241.), do Uhorska svojho legáta, aby tam usporiadal cirkevné pomery.

12. novembra 1234 pápež Gregor IX. karhá kresťanov rozličných obradov v Uhorsku, že prijímajú sviatosti nielen od "svojich" diecéznych latinských biskupov, ale aj od potulných gréckych biskupov.

Zaujímavá je zmienka o histórii richnavského hradu k roku 1241, že ten prv, než sa stal kláštorom templárov v roku 1261, bol kláštorom gréckych mníchov.

Ešte v tom roku vpadli cez karpatské priesmyky Tatári do Uhorska. V noci z 11. na 12. apríla 1241 pri rieke Slanej porazili vojsko Belu IV. a začali plieniť práve v oblastiach osídlených obyvateľstvom vyznávajúcim východný obrad: východné Slovensko, Podkarpatská Rus, Biharsko. Tento svoj

vpád zopakovali ešte raz v roku 1285.

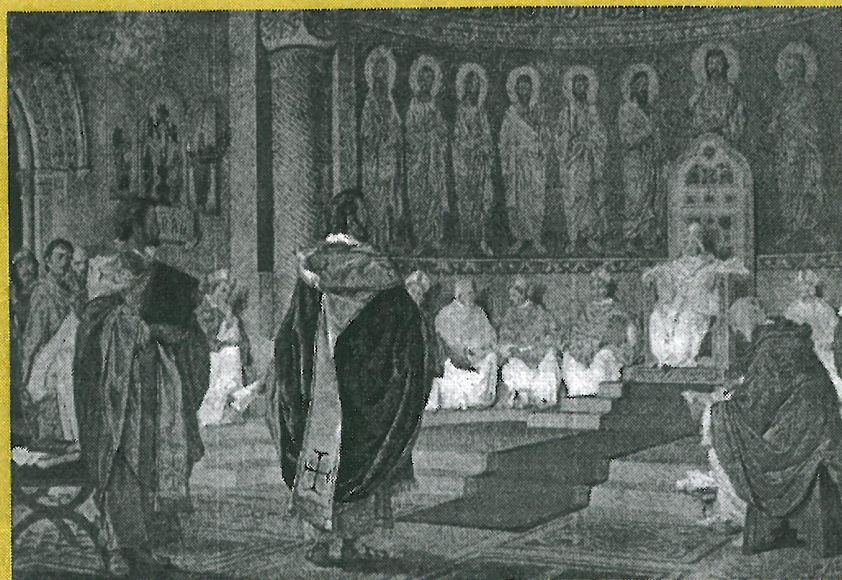
Pápež Inocent IV., vlastným menom Sinibald Fieschi di Lavagna (Bol zvolený 25. júna 1243, zomrel 7. decembra 1254.), vydal v roku 1243 bulu, v ktorej potvrdzuje povolenie sláviť liturgiu v cirkevno-slovanskom jazyku. Táto bula zaznamenáva aj údaj o dvoch skupinách veriacich východného obradu v Uhorsku, a to o gréckokatolíkoch a pravoslávnych:

Na základe vyludnenia Slovenska po tatárskom vpáde nastáva v roku 1254 nemecká kolonizácia Uhorska a Sedmohradska.

V apríli 1271 vtrhol na západné Slovensko český kráľ Přemysl Otakar. Jeho pustošeniu neušla ani Nitra so svojím archívom, ktorý bol spálený. Tak sa zničili mnohé písomné pamiatky zo skoršieho obdobia, ktoré isto zachytávali aj dejiny byzantského obradu na Slovensku a priľahlých oblastiach.

Je však potrebné uvedomiť si jednu vec: Pokiaľ rozprávame o byzantskom obrade a Slovákoch, či Rusínoch, musíme mapovať väčší územný celok, ako je Slovensko. Slovania vtedy žili v Potisí, Sedmohradsku, ba vo všetkých okrajových oblastiach terajšieho Maďarska.

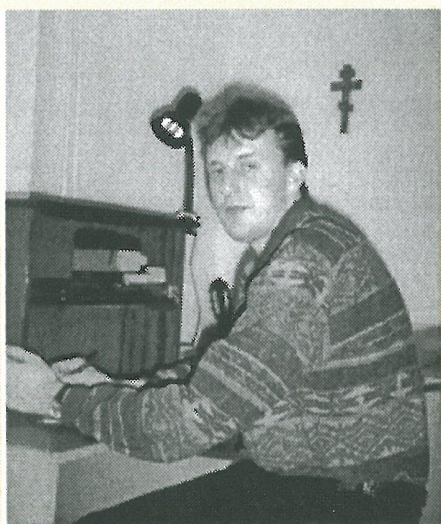
Mgr. Juraj Gradoš

Svätí Cyril a Metod pred pápežom Hadriánom II.

PIATACI

Už o krátky čas od nás odídu naši najstarší bratia – piataci. Po celých päť rokov štúdia a duchovnej formácie sa snažili plniť Ježišovu výzvu : “Pod’ za mnou!...” Týmto vám predstavujeme 16 kandidátov na kňazské svätenia, ktorí študujú za prešovskú eparchiu.

RADOVAN ANDREJKO

Plány do budúcnosti: pastorácia a ďalšie štúdiá

Osobný vzor: Matka Ustavičnej pomoci a otec Jozef Čverčko

Krédo: Cez Máriu k Ježišovi!

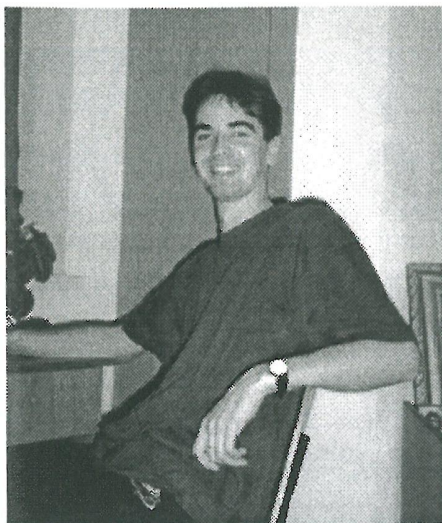

MAREK BELEJ

Plány do budúcnosti: pastorácia

Osobný vzor: Ježiš Kristus

Krédo: „Pánovo milosrdenstvo chcem ospevovať naveky; po všetky pokolenia hlásať svojimi ústami tvoju vernosť“
(Ž 89,2)

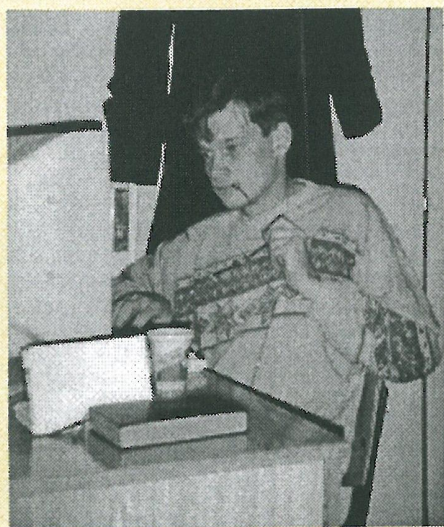
PETER BORZA

Plány do budúcnosti: pastorácia
Osobný vzor: Ježiš Kristus
Krédo: S nami Boh!

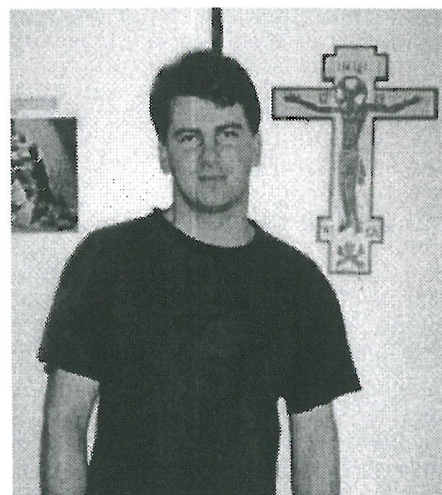
ERIK EŠŤVAN

Plány do budúcnosti: pastorácia a ďalšie štúdiá
Osobný vzor: Ján Pavol II.
Krédo: Kým človek neobjíme svoj kríž s ukrižovaným Kristom, ale bude od kríža utekať, nikdy sa nestane kresťanom.

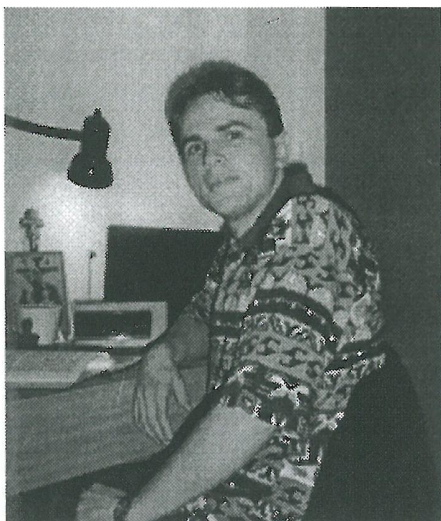
JÁN FRANDOFER

Plány do budúcnosti: pastorácia
Osobný vzor: otec Mikuláš Vladimír, OSBM
Krédo: Jeden brat chcel písať o veriacich. „Chcem žiť tak, aby na mňa nemusel písať.“

DANIEL GALAJDA

Plány do budúcnosti: pastorácia
Osobný vzor: svätí otcovia
Krédo:
 Pán je môj Pastier, nič mi nechýba.
 (Žalm 23)

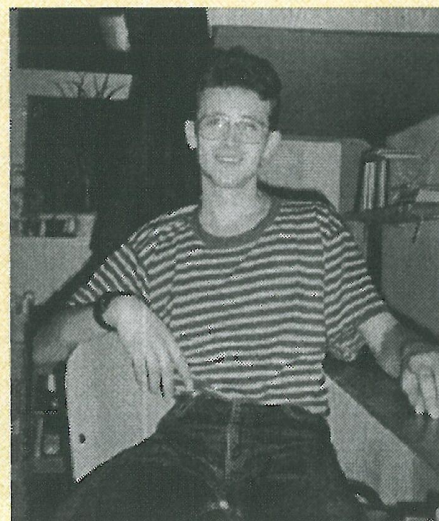

JAROSLAV MATOLÁK

Plány do budúcnosti: pastorácia

Osobný vzor: protoigumen Metod Bilan-čík, OSBM

Krédo: Kto stratí svoj život pre mňa a pre evanjelium, nájde ho...

MARTIN KRAJŇÁK

Plány do budúcnosti: civilná vojenská služba

Osobný vzor: môj starý otec a o. Vladimír Skyba

Krédo: Každý deň prežívať nové šťastie. Šťastie budeš prežívať iba vtedy, keď budeš naplnený Bohom.

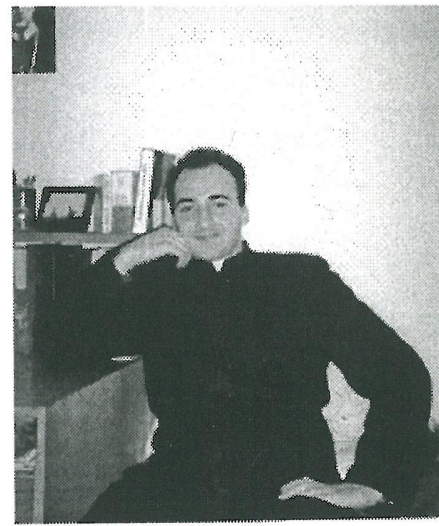

VLADIMÍR LAPIHUSKA

Plány do budúcnosti: pastorácia

Osobný vzor: vladyka Pavel Gojdič a otec Alexander Duchnovič

Krédo: Slúžiť Bohu a národu.

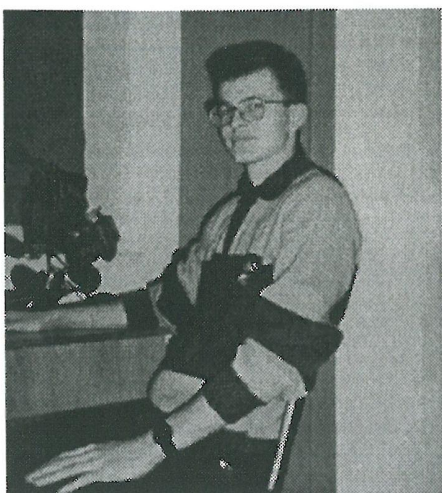

JOZEF MAXIM

Plány do budúcnosti: plánujem byť kňazom

Osobný vzor: vladyka Gojdič

Krédo: Nerobit to, čo chcem ja, ale to, čo chce Boh.

MICHAL ONDERKO

Plány do budúcnosti: pastorácia

Osobný vzor: Panna Mária

Krédo: „Blahoslavení tí, čo šíria pokoj,
lebo ich budú volať Božími synmi.“
(Mt 5,9)

MARCEL MOJZEŠ

Plány do budúcnosti: Ak Boh dá, ďalšie štúdiá.

Osobný vzor: všetci prepodobní Ježišovi Kristovi

Krédo: Na to, aby bol človek svätý, nemusí veľa vedieť, stačí milovať.

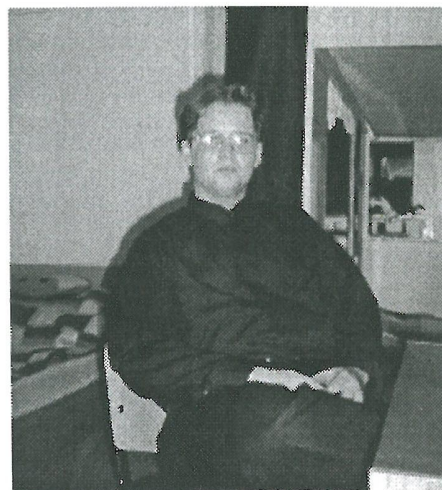

FLORIÁN POTOČŇÁK

Plány do budúcnosti: pastorácia

Osobný vzor: svätý Ján Vianney

Krédo: Svätosť kňazstva, ktorú prijmem, chcem využiť tak, ako chce Boh: „Zadarmo ste dostali, zadarmo dávajte...“.

DAMIÁN SARAKA

Plány do budúcnosti: pastorácia, možno i štúdiá

Osobný vzor: otec Jozef Maretta

Krédo: Boh je verný!

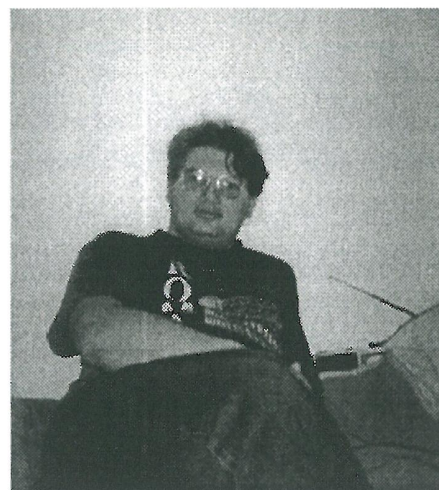
MIROSLAV ŠIMKO

Plány do budúcnosti: pastorácia

Osobný vzor: pápež Ján Pavol II.

Krédo: Hľa prichádzam, aby som plnil
Božiu vôľu!

(Hebr 10,9)

SLAVOMÍR VIRAVEC

Plány do budúcnosti: kňazská vysviacka a
ďalšie štúdiá

Osobný vzor: otec Vladimír Skyba

Krédo: Veriť Bohu naplno!

**Bratia, prajeme vám, aby ste úspešne ukončili
štúdiá a vykročili v ústrety svojim cieľom naplnení
Svätým Duchom a Božou milosťou!**

Za ochotu a spoluprácu, ktorú prejavili bratia piatáci pri zostavovaní tejto časti časopisu, ďakuje

Tomáš Muszka

P.S: V nasledujúcom čísle vám prinesieme kandidátov na kňazstvo z košického Apoštolského exarchátu.

Rodina

KONGRES V RIO DE JANEIRO
(BRAZÍLIA)

V októbri minulého roku sme boli svedkami veľmi dôležitej udalosti v živote Cirkvi. V Rio de Janeiro sa uskutočnilo svetové stretnutie rodín so Svätým otcom Jánom Pavlom II.

Toto stretnutie bolo významnou pomocou novej evanjelizácie pri záchrane dnešných manželstiev a rodín, ktoré sú dnes najdôležitejším terčom útokov zlého. Svätý otec sústavne objasňuje, že dnešný svet sa nachádza v období krízy autority, a to nielen v spoločnosti, ale aj v Cirkvi a najmä v rodine. Diabol útočí na rodinu tým, že chce zničiť jednak obraz ženy - matky, ako daryne života, ale aj otca, ktorý je zasa obrazom Boha Otca. Preto obnova spoločnosti môže prísť len cez obnovu Cirkvi, obnova Cirkvi cez obnovu rodiny a rodina sa obnoví len cez obnovu týchto dvoch kľúčových osôb - otca a matky.

Kardinál Alfonso Lopez Trujillo, predseda Pápežskej rady pre rodinu, požiadal pred spomínaným stretnutím španielskeho maliara Kika Argüella, iniciátora Neokatechumenátnej cesty, aby namaľoval pre túto príležitosť ikonu, ktorá by zdôrazňovala význam rodiny v Cirkvi a najmä postavu otca v kresťanskej rodine. Prostredníctvom vysvetlenia tejto ikony, možno aj my pochopíme, ako skutočne môže zavládnuť Boží pokoj, ktorý tak chýba v mnohých kresťanských rodinách.

Autor najprv hľadal motív pre namaľovanie ikony. Spomenul si na jednu nástennú maľbu, kde bola znázornená Sv. Rodina pri úteku do Egypta. Táto ťažká situácia, v ktorej

sa ocitla nazaretská rodina a v akej sa nachádzajú aj naše rodiny, inšpirovala maliara pri maľovaní ikony. Ikona predstavuje Sv. Rodinu ako sa vracia z jeruzalemskej púte, kde boli na sviatky. Na väčšine ikon vidíme, že Ježiša drží na rukách Mária. Na tejto ikone však vidíme ako dvanásťročného Ježiša nesie na pleciach otec, čím chcel autor zvýrazniť úlohu otca v rodine, ktorý má byť najväčšou oporou a pomocou pre dieťa v čase, keď prichádzajú problémy v dospievaní. Na ikone vidíme, s akou silou otec drží oboma rukami svojho dospievajúceho syna. Dieťa v rodine má zakúsiť starostlivosť rodičov o svoje problémy, ale aj silné povzbudzovanie v týchto ťažkostiach, tiež aj vysvetlenie a odpoveď od rodičov na otázku: "Prečo sú potrebné ťažkosti v živote?"

Postava matky Márie so sklonenou hlavou poukazuje na manželkinu podriadenosť a poslušnosť voči svojmu manželovi. V mnohých súčasných kresťanských rodinách sa javí postava matky dokonalejšia, zbožnejšia, čnostnejšia ako postava otca, ktorá naopak sa javí ako menej dokonalá a plná slabostí. Ináč tomu nebolo ani v nazaretskej rodine. Aj tam Mária bola tá, ktorá bola nepoškvrnene počatá, plná milostí a muž Jozef bol ten, ktorý sa bál, pochyboval

Ikona Svätej rodiny od Kika Argüella.

a chcel Máriu tajne prepustiť. A predsa Mária, aj napriek úžasným milostiam od Boha „vždy sa podriadila rozhodnutiu svojho manžela“. Z Písma svätého vidíme ako keby sa Máriina úloha v dejinách spásy skončila jej súhlasom k zrodeniu Svätého Božieho Syna v nej. A od tej chvíle akoby Boh komunikoval už len s Jozefom: „Jozef, syn Dávidov, neboj sa prijať Máriu, svoju manželku... Jozef, vstaň, vezmi so sebou dieťa i jeho matku, ujdí do Egypta... Jozef, vstaň, vezmi so sebou dieťa i jeho matku a choď do izraelskej krajiny. Jozef varovaný vo sne odobral sa do Galilejského kraja.“ (Mt 2) A určite si vieme predstaviť, že Mária sa nikdy nepriečila a nevzdorovala týmto manželovým rozhodnutiam. Manželka, vtedy keď vidí, že manžel nerozhoduje podľa svojej vôle, ale podľa Božej, ochotne poslúchne vo všetkom svojho manžela. A muž, keď vidí stálu manželkinu poslušnosť, začne si uvedomovať svoju zodpovednosť za rodinu, že nemôže v rodine vydávať hocikaké rozhodnutia. Preto o kadoh kroku sa radí s Bohom. Túto podriadenosť manželky voči Bohu, ale cez manžela, vyjadruje na ikone aj pozícia Máriiných rúk, ktorá je zhodná s tou, s ktorou sa Mária znázorňuje pod krížom, čo je symbolom prijatia utrpenia.

Z Písma Svätého poznáme Máriin dôverný vzťah k Božiemu slovu, lebo ona „Zachovávala všetky slová vo svojom srdci.“ (Lk 2,51). Z tradičných ikon sme zvyknutí, že zvytok Písma drží v ruke Ježiš. Tu je v ruke matky, na ktorom sú napísané slová: „Duch Pána je nado mnou lebo ma pomazal.“ (Iz). Ona ho odovzdáva svojmu syno-

vi, čo naznačuje úlohu matky pri výchove detí, že vzťah medzi matkou a dieťaťom je založený na slove plnom lásky. Ak matka cíti, že dieťa potrebuje prísnejšie napomenutie, mala by sa obrátiť na otca, lebo matkina ruka nie je určená na prísnosť, ale na nežné pohladkanie.

Pozícia Ježiša na ikone predstavuje vzťah dieťaťa k rodičom. Dieťa má byť vedené otcom, ale je viac priťahované láskou matky, ktorá aj pri výchove detí má podporovať autoritu otca a podriaďovať sa jeho rozhodnutiam.

Možno najzaujímavejším prvkom ikony je Jozefova tvár. Autor zámerne použil námet z Turínskeho plátna, čím chcel zdôrazniť úlohu otca v rodine, vo vzťahu k manželke a k deťom. Na tvári z Turínskeho plátna môžeme vidieť vyplnené proroctvo proroka Izaiáša: „Nemá podoby, ani krásy, aby sme hľadeli na neho, a nemá výzoru, aby sme po ňom túžili. Opovrhnutý a posledný z ľudí, muž bolesti, ktorý poznal utrpenie, pred akým si zakrývajú tvár.“ (Iz 53, 2-3) Kde inde sa mal Ježiš naučiť a vychovať pre tú úlohu, ktorú mal vykonať vo svete, ak nie v rodine a od svojho otca? Preto táto tvár je daná otcovi, aby sa syn učil od otca postojom služby a poníženosti a tak sa pripravil pre splnenie Otcovej vôle. Autor cez túto tvár chcel naznačiť, že úloha otca v rodine vo vzťahu k manželke a k deťom spočíva v službe a pokore.

Prajem vám všetkým – otcom, matkám i deťom – otvorenosť pre Ducha Svätého, ktorý chce formovať aj vašu rodinu podľa vzoru svätej rodiny z Nazareta.

Mgr. Peter Sabol, špirituál

Drogy

- realita, ktorá patrí k Slovensku

V jeden podvečer do nášho seminára zavítala MUDr. Anna Filipová, ktorá pracuje v Štátnom zdravotníckom ústave v Trnave, ktorá sa témou o drogách a drogovej závislosti na Slovensku zaoberá už 17 rokov.

Túto prednášku v skrátenej forme vám teraz prinášame na stránkach nášho časopisu, pretože je to téma, ktorá sa týka každého z nás. Námietka, že mne sa to nemôže stať, tu neobstojí. Drogy sa šíria v školách: vysokých, stredných, či základných, štátnych alebo cirkevných, na diskotékach, v baroch a v iných podnikoch. Sú všade vôkol nás. Viac nám však už o tejto téme povie pani doktorka.

Väčšina z nás si myslí, že drogu dostávame len vtedy, keď ideme a zaplatíme si, za čo ju dostaneme, alebo idete na diskotéku a kamarát alebo kamarátka vám drogu ponúkne. Prosím, je to veľký omyl, pretože na základe našich sedemnásťročných skúseností s prácou s drogami máme úplne iné skúsenosti. Mladý človek nemusí fajčiť hašiš, marihuanu pripravovanú z indického konope, ale môže ju dostať v podobe hašišových cukríkov. Existuje tiež esencia, ktorá sa pridáva do zákuskov, slaných tyčienok, do malinovky a má taký istý efekt, akoby ten človek vyfajčil cigaretu. Mladí ľudia sa preto dostávajú k drogám aj iným spôsobom a to tak, že ani netušia, že im niekto drogu dáva. Máme skúsenosti, napr. v Piešťanoch sme robili rozbor závislosti na drogách a prišli sme na to, že sú tam určité podniky pre mládež, mladých ľudí, kde sa

na stoly dáva cukor a do toho cukru sa mieša kokaín, alebo heroín, alebo iná droga. Mladý človek si tam zvykne chodiť a fantasticky dobre sa cíti, keď si tam dá malinovku, kávu, alebo čaj a stále chodí do toho istého podniku na dáva si to isté. Absolútne nad tým nerozmýšľa, že v tom cukre alebo v tom nápoji, ktorý tam dostáva, môže mať drogu. Aký efekt by to malo, ak by niekto primiešal do vášho nápoja na diskotéke 1 gram kokaínu, ktorý stojí 2000 Sk? Poviete si, že je to veľa. Kto by mi dal do pohára drogu za 2000 Sk?

Musíme si uvedomiť jednu vec. Dievčatko, od 9 do 18 rokov, sa mení na dospelú ženu, nielen telesne - dozrievaním orgánov, ale aj psychicky. V tomto období toto dieťa nie je ešte vyzreté, nemá konanie a rozhodovanie dospelého človeka. Obdobne aj chlapec, od 12 do 21 rokov, sa mení na dospelého muža, nielen telom, hormónmi, ale aj psychickým rozhodovacím procesom, citmi, ustálením sa. A práve v tomto veku sa mladí ľudia stávajú terčom záujmov dospelých. Niektorí dospelí ľudia sa snažia psychicky zmanipulovať mladých ľudí, získať si ich do nejakej náboženskej sekty, alebo do jógových meditácií, alebo na niečo iné a použijú tam ASIS nahrávky, alebo sublimináty, alebo vás

môžu manipulovať drogou.

Čo robí droga?

Droga vám vygumuje cit a vygumuje vám kontrolu rozumu nad najnižšími pudmi a vášňami. Každý z nás je človek, v prvom rade sa musíme najesť, napiť a vyspať. To čo si kontrolujeme len citmi a rozumom je sex a násilie. To znamená: ja mám rozum a musím si rozumom, ale aj citom kontrolovať, čo zjem, koľko zjem, čo a koľko vypijem. Kontrolujem si spánok a svoju aktivitu, ale kontrolujem si aj sexuálnu túžbu a násilie, či niekomu neublížim, čo spravím. Akonáhle užiješ drogu, droga sa krvou dostáva do mozgu (ak mozog nemá 3 až 5 minút krv, odumiera). Každá droga nám mení psychiku, t.j. mení nám kontrolu nad citmi a kontrolu nad rozumom nad najnižšími pudmi a vášňami. Na tom je založený princíp, že dokážete aj pod vplyvom jednej dávky drogy urobiť veci, ktoré by ste inak nikdy neurobili. Často sa stretávame s názorom, že je zbytočné hovoriť mladým ľuďom otvorene o drogách. Nie je tomu tak, nestotožňujem sa s tým. Najviac závislých na droge máme v prvých ročníkoch na stredných a v prvých ročníkoch na vysokých školách práve z týchto dôvodov.

Dievča, jednotkárka, myslelo si, že sa dobre oblieka, malo nápadníkov, poznal ju každý z okolia. To dievča sebavedome za osem rokov školy bolo presvedčené o tom, že je najlepšie. Lenže toto dievča príde na strednú školu, ktorá je výberová, alebo na učilište celoslovenského charakteru a v tejto triede sa stretne 36 rovnakých dievčat, alebo rovnakých šikovných chlapcov. Zrazu zistí, že už nie je jednotkárka, ako si myslelo, ale padá na trojky, štvorky, alebo ešte nižšie. Prestáva mať nápadníkov, prestáva sa obliekať, ako bola presvedčená, že sa najlepšie oblieka, pretože v tej triede sú aj iní, ktorí sa obliekajú ešte lepšie. S touto novou situáciou sa nedokáže vyrovnáť. Začne porovnávať svojich rodičov, svoje okolie, kde žila, s novým prostredím.

Všetko možné dávame mladým ľuďom, ale zabúdame ich naučiť aj duchovným hodnotám. Práve ten, kto nemá základ v duchovných hodnotách, stáva sa terčom priekupníkov drog. Dealeri sa vozia na najdrahších autách, ovešaní zlatom a celý deň nič nerobia, len špekulujú ako dostať mladých ľudí na drogu. Máme také prípady, že do Materskej škôlky nám chodia otrhané malé deti a núkajú deťom cukríky. Je

zaujímavé, že pani učiteľka si to všimne až vtedy, keď sa jej začnú hrýzť a biť v triede. Veď také otrhané dieťa by samo zjedlo cukrík, ono ich predsa nebude rozdávať. A keď ich rozdáva, pre niečo ich rozdáva.

Vy, mladí si myslíte, že vám sa tom nemôže stať. Nie je to pravda. Vy sa môžete dostať k droge, ani nemusíte tušiť ako.

Ak sa chcete dozvedieť viac o tejto dnes dosť háklivej téme, čítajte ďalšie číslo Prameňa.

Nová kniha: SYNAXÁR

Druhý vatikánsky koncil v dekrété o Východných katolíckych cirkvách (*Orientalium Ecclesiarum*) hovorí: "Dejiny, tradícia a premnohé cirkevné ustanovizne zreteľne dosvedčujú, ako veľmi sa Východné cirkvi zaslúžili o celú Cirkev." Toto obrovské duchovné dedičstvo zahrňuje v sebe predovšetkým veľké množstvo východných svätcov, ktorí žili pre Kristovu Cirkev.

Aká je veľká dôležitosť svätých pre náš život a pre našu spásu si častokrát ani neuvedomujeme. Najlepšie to vystihujú slová Druhého vatikánskeho koncilu v posvätnéj konštitúcii o Cirkvi: "Spojenie putujúcich s bratmi, čo zosnuli v pokoji Kristovom, vôbec nie je prerušené, ba podľa stálej viery Cirkvi sa upevňuje spoluúčasťou na duchovných dobrách. Lebo tí, čo sú už v nebi, vzhľadom na svoje dôvernejšie spojenie s Kristom väčšmi posilňujú celú Cirkev vo svätosti, povznášajú kult, ktorý ona vzdáva Bohu tu na zemi a mnohokrátým spôsobom majú podiel na jej ďalšom zveladení (porov. 1 Kor 12, 12-27). Už prijatý do blaženej vlasti a prebývajúc s Pánom (porov. 2 Kor 5,8), skrze Neho, s Ním

a v ňom neprestajne orodujú za nás u Otca; pričom predkladajú zásluhy, ktoré skrze jediného Sprostredkovateľa medzi Bohom a ľuďmi, Krista Ježiša (porov. 1Tim 2,5) získali na zemi, tým že slúžili vo všetkom Pánovi a na svojom tele dopĺňovali, čo Kristovmu umučeniu ešte chýba k dobru jeho tela, to jest Cirkvi (porov. Kol 1,24). Naša krehkosť má teda veľkú oporu v ich

bratskej starostlivosti. Putujúca Cirkev veľmi dobre pochopila toto spoločenstvo celého tajomného Tela Ježiša Krista a hneď od prvokresťanských čias si veľmi nábožne uctievala pamiatku zosnulých; a keďže »je svätá a spasiteľná myšlienka modliť sa za

mŕtvych, aby boli zbavení hriechov « (2 Mak 12,46), obetovala za nich aj svoje orodovania. Cirkev vždy verila, že apoštoli a Kristovi mučeníci, ktorí preliatím vlastnej krvi podali najvyššie svedectvo viery a lásky, sú s nami užšie spojení v Kristu, a preto ich zvlášť vrúcne uctievala spolu s blahoslavenou Pannou Máriou a svätými anjelmi a nábožne vzý-

Obal novej knihy - Ikona

vala pomoc ich orodovania. K týmto sa čoskoro pridružili ďalší, čo vernejšie nasledovali Krista v panenstve a chudobe, a napokon aj iní, ktorých odporúčali nábožnosti a nasledovaniu veriacich vynikajúce kresťanské čnosti a božské charizmy.

Keď totiž pozorujeme život tých, čo

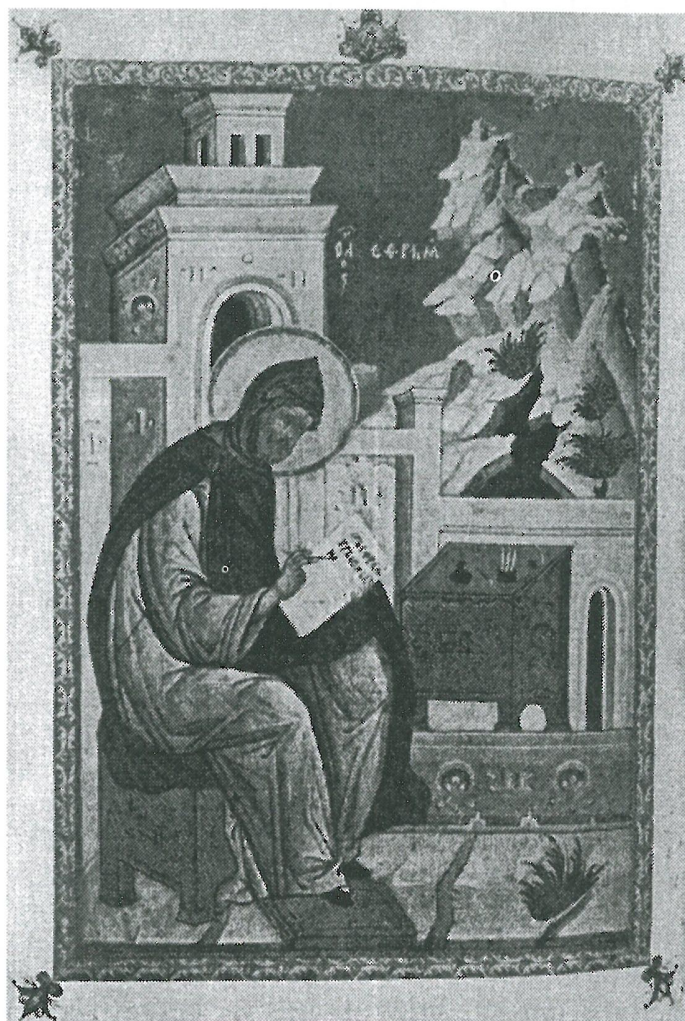
Pokračovanie na strane 32

Prepodobný EFRÉM

SÝRSKY

Narodil sa v prvých rokoch 4. st. v Mezopotámii, v meste Nisibia. Jeho rodičia boli roľníci. Aj keď chlapca vychovávali v kresťanskej viere, jeho mladé roky neboli bez mravných pádov. Od prírody bol výbušný, často sa hádal, jednal bez rozmýšľania a bol bitkárom. V srdci prechovával závisť. Bol odmietavý voči chudobným ľuďom. Pochyboval o viere, ale zvlášť o Božej prozreteľnosti.

Boh ho však vyliečil nasledujúcim spôsobom. Raz bol nevinne obvinený z krádeže oviec, a aj zatvorený do väzenia. Čoskoro k nemu zatvorili ešte dvoch mužov, ktorí boli tiež nespravodlivo odsúdení. Na siedmy deň vo väzení počul vo sne hlas: "Teraz nie si vinný. Trpíš však za predošlé hriechy. Rovnako trpia aj ostatní." Keď sa prebudil, porozprával aj ostatným o svojom sne. Každý z nich sa zamyslel nad svojím predchádzajúcim životom. Zistili, že konali zlé skutky podobne ako Efrém. Nakoniec na súde bola dokázaná Efrémova nevina. On v tom však už videl Božiu ruku. Čoskoro po návrate domov odišiel do hôr medzi mestami Nisibia a Edessa, kde sa stal učeníkom sv. Jakuba Nisibijského. Tam sa z hnevajúceho sa a o všetkom pochybujúceho mladíka, stal pokorný a tichý pustovník, ktorý stále oplákal svoje hriechy. Raz mu niesol brat pustovník obed, ale cestou padol a rozbil nádobu, v ktorej bolo jedlo. Efrém sa nenahneval, ale s úsmevom riekol: "Ak

pokrm nechce k nám, musíme ísť my k nemu." Lahol k črepinám z hrnca a zjedol, čo sa ešte dalo.

Keď sa stal Jakub nisibijským biskupom, zavolať si Efréma k sebe, aby mu zveril vyučovanie detí. Jakub vzal Efréma so sebou aj na prvý všeobecný koncil do Nicei (r. 325). V tejto dobe ho chcelo isté dievča zviešť na hriech. Po jej dlhom naliehaní jej odpovedal: "Ak mám tak urobiť, chcem si

zvoliť miesto, ktoré by sa mi na to páčilo." "A kam spolu pôjdeme?", spýtalo sa dievča. "Na trhovisko na námestí," odpovedal jej. Tá s hrôzou odvetila: "Veď sa tam pred ľuďmi budem musieť hanbiť." "Tak, ty hlúpa, hanbíš sa pred ľuďmi, ale pred všadeprítomným Bohom sa nehanbíš?" Tieto slová vyvolali v dievčatu obrat. Tak povzbudená zlepšila svoj život.

Po Jakubovej smrti, keď perzský kráľ Sargon II. dobyl Nisibiu (r. 363), odišiel Efrém do Edessy. Tam sa usadil na jednej hore, kde viedol prísny asketický život. K jeho jaskyni čoskoro začali prichádzať ľudia, ktorí cez neho hľadali poučenie. Sv. Efrém začal vyučovať. Čoskoro založil v Edesse biblickú školu, z ktorej neskoršie vyšlo mnoho učiteľov sýrskej cirkvi. Na konci života putoval Efrém do Egypta, kde navštívil otcov žijúcich v púšti. Na spiatočnej ceste sa zastavil v Cézarei Kappadóckej, aby sa stretol so sv. Bazilom Veľkým (pozri 1. 1.).

Cézarejský biskup chcel Efréma vysvätiť na kňaza, ale on prijal len diakonské svätenie. Neskoršie chcel Bazil vysvätiť Efréma na edesského biskupa, ale on začal simulovať bláznovstvo a ušiel z mesta. V úkryte potom čakal dovtedy, kým nebol ustanovený iný biskup. Po návrate do svojej edesskej pustovne chcel Efrém prežiť zbytok života v samote. Boží plán bol však iný. Obyvateľov mesta postihol v tejto dobe hlad. Starec preto zostúpil do mesta, aby prinútil tvrdými slovami bohatých, nech pomôžu chudobným. Po návrate do pustovne onemocnel. Zbožne sa pripravil na smrť a napísal poslednú vôľu, v ktorej prehlásil, že nemá nijaký pozemský majetok. Žiadal, aby jeho pohreb bol

jednoduchý, bez okázalostí. "Nespievajte na mojom pohrebe žiadne smútočné piesne. Nedopustite, aby sa konala smútočná reč. Nechcem kadidelnice, ani fakle, ale prajem si byť pochovaný ako chudobný. Moju mŕtvolu nevkladajte do cennej látky, ale hodte ju do hrobu, ako najväčšieho vyvrhela sveta. Nestavajte mi pomník - som len hniloba ..." Čoskoro nato zomrel (asi v r. 373). Sv. Efrém bol predovšetkým askéta, ale súčasne mal aj veľký poetický dar. Získal si veľkú úctu v celom kresťanskom svete. Bol nazvaný "prorokom Sýrie, harfou Sv. Ducha". Lyrikom bol aj vo svojej kazateľskej činnosti a svojimi slovami dokázal spievať aj kresliť. Často plakal. Kázal v duchu pokánia podľa evanjelia. Zanechal po sebe mnoho diel. Sú to obzvlášť exegetické práce. Písal aj básne, ktoré sa dostali tiež do bohoslužieb. Známa je jeho modlitba s poklonami, ktorú sa modlíme vo Veľkom pôste:

**" Hóspodi i Vladýko života mojehó,
dúch prázdnoti, unýnija, ľubonačálja i
prazdnoslóvija ne dážd' mí.**

**Dúch že cilomúdrija, smirennomúdrija,
terpínija i ľubvé, dárui mi rabú
Tvojemu.**

**Jéj, Hóspodi Carjú, dárui mi zríti moja
sohrišénija, i ne osuždáti bráta mojehó,
jáko blahoslovén jesí vo viki vikóv.
Amíň."**

(Jeréjskij Molitvoslov, Rím 1950, str. 21)

Z knihy A. Čížek - Synaxár

*"Snáť sa, aby si získal vdakovyznanie voči Bohu za všetko, a moc Najvyššieho ťa zatiemni,
a potom nájdeš pokoj."*

(sv. Barsanuphius)

Veľké jubileum

Recept na Recept na poznatie Boha

Dnešný svet má viac, než päť miliárd obyvateľov. Žije tu niekoľko stoviek národov, národností a etnických skupín. Ale dnes sa svet už nedelí podľa národov. Delí sa podľa bohatstva, náboženstva, profesie, záujmov, paktov ... Dnes už nie je ani tak veľmi dôležité mať bielu alebo čiernu pokožku, ako byť dobrým manažérom, podnikateľom, profesorom, lekárom, športovcom ... Ale ozaj, najlepšie výkony majú tí, ktorí sa povzniesli nad svoje problémy a ich duch sa "stotožnil" s ich zameraním. Takýto človek potom hlbšie vniká do tajomstiev svojej profesie. Manažér a podnikateľ musí vedieť jednať s ľuďmi, mať zdravú odvahu k riziku. Profesor a lekár musia byť včlenení do svojej profesie, musia myslieť mnohokrát dopredu, ich pohyby už musia byť 100%-né. Profesionálny športovec musí celý svoj život podriaďovať svojej kariére, ak sa chce dostať až na samý vrchol. A

všetci takto konajú, v práci i počas odpočinku. Dokonca sa im už o tom aj sníva a ich myslenie je stále upriamené na túto oblasť. O všetkých týchto ľuďoch sa dá povedať, že majú ducha svojej profesie, ducha podnikania, ducha vedy, ducha športu. Tak je usporiadaný dnešný svet.

Ale čo kresťan, ten nemusí mať takýto zápal, ten nemusí mať ducha kresťanstva? Samozrejme, ak to myslí s kresťanstvom vážne, tak áno. Bez neho totiž nič nedokáže urobiť správne.

Čo, alebo kto je vlastne týmto duchom kresťanstva? Aký je to duch, že môže skúmať podstatu kresťanstva - Boha a jeho lásku k človeku? Ako je tento duch dôležitý pri raste kresťana? Na tieto a ďalšie podobné otázky odpovedá apoštol Pavol: "Je napísané: Ani oko nevidelo, ani ucho nepočulo, ani do ľudského srdca nevstúpilo, čo Boh pripravil tým, ktorí ho milujú. Ale nám

to Boh zjavil skrze Ducha, lebo Duch skúma všetko, aj Božie hlbiny. Veď kto z ľudí vie, čo je v človeku, ak nie duch človeka, ktorý je v ňom? Tak ani čo je v Bohu, nepozná nik, iba Boží Duch." (1Kor 2,9-11)

Ale ako ale možno skrze Ducha skúmať Božie hlbiny?

Svätý Otec Ján Pavol II. tvrdí: "Vo svojom vnútornom živote Boh "je láska", láska je podstatou spoločnou trom božským osobám: Svätý Duch je osobná láska ako Duch Otca a Syna. Preto on "skúma Božie hlbiny" ako nestvorená láska - dar. Možno povedať, že vo Svätom Duchu sa celý vnútorný život trojjediného Boha stáva totálnym darom, výmenou vzájomnej lásky medzi božskými osobami a skrze Svätého ducha Boh "existuje" ako dar." (DeV 10)

Výraz "vo Svätom Duchu" znamená to, že Boh ako láska a zároveň dar prijíma vo svojej nesmiernosti každého v láske, teda v sebe, a stáva sa pre neho darom. Pri tom všetkom zostáva stále sám sebou. Tak Boh dokázal preklenúť priepasť, ktorá oddeľovala Stvoriteľa od stvorenia, Nesmrteľného od smrteľného, Dokonalého od padlého, Boha od človeka a stal sa Bohom pre nás, Bohom s nami, Bohom priamo v nás.

Svätý Cyril Jeruzalemský (+387) používa radšej výraz "s Duchom": "Každú milosť nám udeľuje Otec cez Syna so Svätým Duchom." (Katechézy XVI,24)

Nielenže teda neexistuje nijaké odovzdávanie sa Boha človeku, ak nie cez Ducha, ale ani neexistuje nijaká iná pravá skúsenosť s Bohom, ak nie v Duchu. Dokonca ani cez Sväté písmo

človek ináč nemôže zakúšať Boha, lebo hlavným autorom celého Písma bol práve Svätý Duch. Ono celé bolo napísané z jeho vnuknutia. (DV 9)

Sväté písmo nie je vo svojej podstate zbierkou historických a mravoučných kníh, je to živé slovo, ktoré umožňuje skrze svojho hlavného autora komunikovať s Bohom "v Duchu". Tak umožňuje viesť priamo dialóg medzi čitateľom a Bohom, medzi stvorením a Stvoriteľom. O tom, akú dôležitosť má Svätý Duch v súvislosti so Svätým písmom hovorí už apoštol Peter poukazujuúc práve na to, že ani poznanie Boha sa nedeje bez pôsobenia Svätého Ducha. (porov. 2Pt 1,20) Svätý Simeon, zvaný aj Nový teológ (+1022) vo svojej knihe o etike tvrdí: "Ústami Boha je svätý Duch; jeho Rečou a Slovom je jeho Syn, ktorý je tiež Boh. Prečo sa však Duch nazýva Božími ústami a Syn Slovom? Ako náš vnútorný rozhovor vychádza z našich úst a odhaľuje sa druhým, pričom ho nemôžeme vysloviť alebo dať ho na známosť inak ako pomocou úst, ani sám Syn, Božie Slovo, ak nie je vyjadrený, alebo zjavený Svätým Duchom ako nejakými ústami, nemôže byť spoznaný, ani pochopený." (Kniha o etike, III)

Ak však človek vstúpi úplne do sveta "Ducha", začne rozmyšľať "v Duchu", kráčať a žiť "s Duchom", ocitne sa v epicentre Božieho diania. Až vtedy začne chápať celý zmysel Božieho plánu spásy človeka. A až vtedy pochopí Sväté písmo od prvého slova - "Na počiatku", až po posledné - "so všetkými", ba až vtedy pochopí Boha, celé stvorenie i sám seba a

spozná "Božie hlbiny" - Božiu lásku. Niet iného, dokonalejšieho spôsobu, ako zažiť Boha, len sa nechať vtiahnuť do neho. Nič sa nedá dobre spoznať zvrchu, ale ak vnikneme do hocičoho, spoznáme. To, že voda je mokrá nespoznáš ináč, ako keď si omočíš aspoň prst. Podobne ani Boha nespoznáš ináč, ak nevnikneš do neho, ak nezačneš spolupracovať s ním a to práve "v Duchu". Sväté písmo je na to určené. Skrže

neho môžeš nadviazať kontakt s Duchom, skrže neho budeš môcť vniknúť do Ducha a v Duchu potom vnikáť do Boha.

A Boh je večnosť, je krása, je dokonalosť sama v sebe, je život, je spása, je ... Ak vnikneš do neho, tak ho práve takého spoznáš. Plného lásky, krásy a dokonalosti, prekypujúceho životom, múdreho večnosťou a milujúceho človeka natoľko, že sa stáva jeho spásou.

o. Mgr. Juraj Gradoš

Dokončenie zo strany 27:

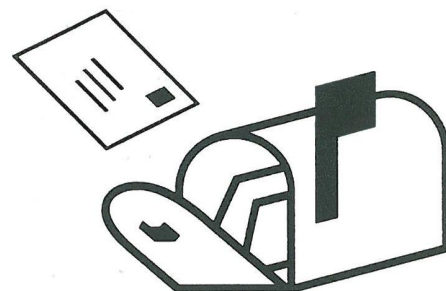
verne nasledovali Krista, dostáva sa nám nového povzbudenie, aby sme hľadali budúce miesto (porov. Heb 13, 14 a 11, 10) a zároveň sa učíme poznávať veľmi bezpečnú cestu, ktorou môžeme dôjsť uprostred tohoto menlivého sveta k dokonalejšej jednote s Kristom, to jest k svätosti, zodpovedajúcej stavu a podmienkam každého osobitne. V živote tých, čo majú s nami tú istú ľudskú prirodzenosť, ale sa dokonalejšie premieňajú na obraz Kristov (porov. 2 Kor 3, 18), Boh živo zjavuje svoju prítomnosť a svoju tvár ľuďom. V nich On sám sa nám prihovára a dáva nám znamenie svojho Kráľovstva, ktoré nás mocne priťahuje, keďže máme okolo seba toľký oblak svedkov (porov. Heb 12,1) a také potvrdenie pravdy evanjelia.

Preto sa nanajvýš patrí, aby sme mali v oblube týchto priateľov a spoludedičov Ježiša Krista, ako aj našich bratov a význačných dobrodincov, vzdávali za nich Bohu povinné vďaky, aby sme ich vzývali a utiekali sa o ich orodovanie, pomoc a ochranu, a tak dosiahli priazeň Božiu skrže jeho Syna Ježiša Krista, nášho Pána, ktorý je náš jediný Vykupiteľ a Spasiteľ. Lebo každý írečitý prejav našej lásky k svätým je svojou povahou zameraný na Krista a v ňom má svoj cieľ, pretože On je koruna všetkých svätých; a skrže neho smeruje k Bohu, ktorý je podivný vo svojich svätých a v nich sa oslavuje."

Práve Synaxár obsahuje životopisy svätých, alebo opis sviatku a krátku morálnu náuku. Toto dielo zhromaždilo základné informácie, ponúka ich k poznaniu a tým aj priblíženie sa k lepšiemu pochopeniu náplne liturgického roka, aj cez konkrétne svedectvá svätých.

Ako ukážku z tejto novej knihy, ktorú vo februári 1998 vydá náš Spolok biskupa Petra Pavla Gojdiča, Vám ponúkame život prepodobného Efréma Sýrskeho.

brat Miloš Galajda

z vašich listov vyberáme

DNES: SILVESTER V GERALTOVE

Posledný deň v roku 1997 bol výnimočný pre všetkých obyvateľov našej farnosti. Boli sme už úplne presýtení lákavými ponukami televízie, ktorej cieľom je získať si absolútnu priazeň diváka. Práve tento deň sme chceli prežiť ináč ako po iné dni.

Jednotvárný život "malej" dedinky už nestačil, preto sme sa ho rozhodli spestriť silvestrovskou show. Ste zvedaví, čo sme to vlastne spískali? Už od skorého rána nám vítali v hlave otázky: Ako to všetko dopadne? Pridie vôbec niekto? Naše tajné a hlavne "nenápadné" pohľady spoza opony smerovali do pomaly zaplňajúceho sa hľadiska. Nervozita v zákulisí stúpala s blížiacou sa 14 hodinou. V tomto veľmi ťažkom rozpoležení nám dobre padla modlitba. Úvodným slovom konferencierka navodila príjemnú atmosféru a oboznámila s programom.

"Ej hou, ej hou, už trpaslici idou..." Odkiaľ tento hlas prichádza? Svojím detským vystúpením si úplne získali publikum. Hranolky s kečupom a s tatárskou omáčkou, neboli olouvaním pre naše publikum, ale reklamou s veľkým úspechom. Reklamu vystriedal blok detských vystúpení. Samozrejme, nemožno vynechať ani spravodajstvo z domova a zo sveta. Ste zvedaví na netradičnú rozprávku Janičko a Marienka, teda Mary and John? Povieme vám, stálo to za to. Osudy našich družstevníčiek ako aj situáciu v krčme sme vystihli našou hudobnou paródiou na pesničky skupiny "Drišlák" - úspech vždy zaručený. Vynechať ľudový tanec? To snáď nie! Ved' sme z "valalu"! Ani publikum to nemalo ľahké. Spolu so svojimi ratolesťami vytvorili tú pravú súťažnú atmosféru. Nezabudli sme ani na náš duchovný život. Dôkazom toho bola scénka "Sestry v kláštore", ktorá takmer všetkým vyprazdila dych.

"Koukej sem, koukej tam..." Poznáte tento hit "Šmolkou"? To už každý predvádzal svoje tanečné umenie. Milým prekvapením bol ohňostroj, ktorý pre nás pripravil náš o. Juraj. A to už bola bodka za silvestrovským programom, ktorý sme pripravovali s najväčšou ochotou a plným nasadením. A čo vy? Ešte sme vás dostatočne nevyburcovali? Ak áno, s radosťou si prečítame vaše zážitky z podobných akcií v ďalších číslach Prameňa.

mládež z GERALTOVA

KVÍZ

1. V ktorej liturgii sa robia veľké metánie?

- a) sv. J. Zlatoústeho
- b) sv. Jakuba
- ☒ c) Vopred posv. darov

2. Kto bol iniciátorom Neokatechumenátnej cesty?

- a) Kuko Starosta
- ☒ b) Kiko Argüello
- c) ani jeden

3. Kedy zomrel sv. Cyril Jeruzalemský ?

- a) 1817
- b) 387
- c) 30 pred Kristom

4. Čo je to synaxár?

- ☒ a) životopisy svätých alebo opis sviatku
- b) kuchárska kniha francúzskych špecialít
- c) dravá sladkovodná ryba

Odpovede na kvízové otázky a vylúštenie krížovky zasielajte na adresu redakcie **do 15. marca 1998** na priloženom korešpondenčnom lístku.

Vylosovanie bude uverejnené spolu s vylosovaním z predchádzajúceho čísla.

Zároveň uvítame vaše námety na spestrenie našej obsahovej stránky, postrehy a príbehy zo života vašej komunity, zboru, či skupiny.

prorok v SZ	E	L	I	A	S
štýl hudby	J	A	Z	Z	
Dávidov sok	V	R	I	A	S
listnatý strom	L	I	P	A	
ženské meno	I	V	A	N	A
predst.manicheizmu	M	A	N	I	
značka kozmetiky	A	H	A	V	A
púštne zviera	Ť	A	V	A	
naš špirituál	S	A	B	O	L
sluchový orgán	U	C	H	O	
remeslo	T	E	S	Ā	R
cena	S	U	M	A	
východný obraz	I	K	O	N	A
morský živočích	R	Y	B	A	
židovské označ. čistoty jedál	K	O	Š	E	R
Počúvaj!, hebr.	Š	E	M	A	
štát v Ázii	I	N	D	I	A
opak muža	Ž	E	N	A	
Hl. postava knihy Ester	E	S	T	E	R
malý prorok	J	O	E	L	

smer
lúštenia

pomôcky :

~~Mani, košer, Joel, Šema, Ahava~~

Prameň - časopis gréckokatolíckych bohoslovcov vydáva Spolok biskupa Petra Pavla Gojdiča v Prešove. Registračné číslo: OÚ - XI/17/93. Šéfredaktor: Tomáš Muszka. Redakčná rada: Róbert Jáger, Miroslav Macko, Matúš Marcin, Daniel Dzurovčin. Grafická úprava: Maroš Rinik. Adresa redakcie: Prameň, P.O.Box 212, Sládkovičova ul. 23, 080 01 Prešov. Telefón: 091/721 277-8. Fax: 091/733 840. Nevyžiadané rukopisy nevraciam. Podávanie novinových zásielok povolené VRP Košice, č.j. 1176-PTP-1994 zo dňa 19.4.1994. Litografie: OPAL spol. s r.o., Prešov. Tlač: Tlačiareň Juraj Kušnír, združenie podnikateľov, Sabinovská 117, Prešov. Vázba: Vydavateľstvo Michala Vaška, Ružová 22, 080 01 Prešov.

VĎAKA ZA PODPORU

CENNIK INZERCIE

B5

162 x 227

B6

162 x 110

Stránka	Formát	Farebnosť	Cena	Zľava pri opak.	
				2x	3-5x
35	B5	hnedá	2.000,- Sk	10%	15%
35	B6	hnedá	1.200,- Sk	10%	15%
36	B5	plnofarebná	5.000,- Sk	15%	20%
36	B6	plnofarebná	3.000,- Sk	15%	20%

POZOR! VEĽKÁ SÚŤAŽ!!!

Každý, kto správne odpovie na kvízové otázky a zašle odpovedný lístok do uvedeného termínu, dostáva sa do žrebovania o bezplatný pobyt na nasledujúcom stretnutí mládeže.

Ak vo svoj odpovedný lístok obohatíte ešte aj o správne znenie tajničky, máte možnosť vybrať niektorú z vecných cien.

Do žrebovania sú zaradené aj odpovede z čísla 2/97.

V roku 1998 oslávime:

5 rokov vzniku Spolku biskupa Petra
Pavla Gojdiča

30 rokov od obnovenia činnosti
Gréckokatolíckej cirkvi
na Slovensku, v Čechách a na
Morave

110 rokov od narodenia biskupa Petra
Pavla Gojdiča, OSBM

180 rokov od vzniku prešovskej
gréckokatolíckej eparchie